

**Kuudesluokkalaisten kokemuksia uutisten vaikutuksista
heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa**

Alexi Toropainen

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Monografiamuotoinen

Kevätlukukausi 2023

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Toropainen, Aleksi. 2023. Kuudesluokkalaisten kokemuksia uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. 84 sivua.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kuudesluokkalaisten kokemuksia uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa. Emotionaalinen hyvinvointi pitää sisällään ihmisen tuntemat tunteet (Hännikäinen 2017; Laevers 2008) ja sitä voidaan kuvata onnellisuudeksi ja itseluottamukseksi tai näiden vastakohtiksi (Bazalgette ym., 2016). Tutkimuksessa kerättiin tietoa siitä, millaisia uutisia kuudesluokkalaisten kohtaavat, millaisia tunteita kyseiset uutiset herättävät ja kuinka tunteet vaikuttavat heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa.

Tutkimuksen aineisto kerättiin eräässä suomalaisessa koulussa. Aineistonkeruu koostui oppilaiden täyttämästä, viiden päivän mittaisesta, uutispäiväkirjasta sekä pari- ja ryhmähaastatteluista. Tutkimukseen osallistui 12 kuudesluokkalaista. Aineiston analyysissä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia.

Tulosten mukaan lapset kohtasivat uutisia eniten älypuhelimien ja television välityksellä. Lasten kohtaamat uutisaiheet voitiin jakaa kahteen kategoriaan: mielenkiinnon kohteisiin sekä ajankohtaisiin uutisiin. Osa uutisaiheista, joista yleisin oli Ukrainan sota, saattoi kuulua molempiin kategoriaihin tai vaihtoehtoisesti muovautua ajankohtaisesta uutisesta myös mielenkiinnon kohteeksi.

Uutiset herättivät erilaisia tunteita uutisaiheesta riippuen. Eniten tunteita herättivät sotaan liittyvät ajankohtaiset uutiset. Lapset raportoivat, että uutisten herättämillä tunteilla ei ollut vaikutusta heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa. Aineistosta ilmeni kuitenkin, että uutiset saattoivat tulla myöhemmin mieleen ja niistä keskusteltiin vanhempien ja ystävien kanssa.

Tutkimus tuotti uutta tietoa uutisten merkityksestä lasten emotionaaliseen hyvinvointiin, mutta jatkotutkimukselle on tarvetta. Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin aikaan, jolloin Ukrainan sodasta uutisoitiin paljon, joten tutkimuksen toteuttaminen erilaisena aikana, voisi tuoda täysin erilaisia tuloksia.

Asiasanat: Mielen hyvinvointi, emotionaalinen hyvinvointi, tunteet, uutiset

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
SISÄLTÖ	5
1 JOHDANTO	7
2 KESKEISET KÄSITTEET	9
2.1 Subjekttiivinen hyvinvointi	9
2.2 Mielen hyvinvointi ja tunteet	11
2.2.1 Mielen hyvinvointi.....	11
2.2.2 Tunteet	13
2.3 Emotionaalinen hyvinvointi.....	16
2.4 Uutiset digitaalisen median aikakaudella.....	18
2.5 Uutisten ja emotionaalisen hyvinvoinnin suhde.....	22
3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ	24
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	25
4.1 Tutkimukseen osallistujat.....	26
4.2 Tutkimusaineiston keruu.....	26
4.3 Aineiston analyysi	30
4.4 Tutkimuksen eettisyys	31
5 TULOKSET	33
5.1 Uutiset lasten silmin ja väylät niihin.....	34
5.2 Millaisia aiheita lasten kohtaamat uutiset käsittelevät?.....	36
5.3 Millaisia tunteita lapset kertovat uutisten herättäneen?	39
5.4 Millaisia emotionaalisen hyvinvoinnin merkityksiä lapset antavat uutisista heränneille tunteille?	41
6 POHDINTA	44

7	TUTKIMUKSEN ARVIOINTI	47
	7.1 Jatkotutkimusaiheita.....	51
	LÄHTEET	53
	LIITTEET.....	64

1 JOHDANTO

Tässä pro gradu-tutkielmassa tutkitaan lasten kokemuksia uutisten merkityksestä heidän emotionaaliselle hyvinvoinnilleen. Mielenkiintoni aiheeseen on syntynyt korona-ajan sekä Ukrainan sodan aikaisesta uutisoinnista ja sen merkityksestä omaan hyvinvointiini. Jatkuva negatiivisten uutisten kulutus voikin heikentää hyvinvointia (Hering 2020). Riski mielen hyvinvoinnin haavoittumiseen korostuu lasten ja nuorten kohdalla, sillä he ovat kehityksessään herkässä vaiheessa (Bartlett, Griffin & Thomson 2020; WHO 2022b).

Uutiset ovat osa mediaa. Perinteisen median sekä uutisten vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin ja sen eri osa-alueisiin on tutkittu runsaasti (esim. Boukes & Vliegenthart 2017; Hering 2020) ja tutkimuksissa on tunnistettu esimerkiksi television välittämien uutisten merkitys mielen hyvinvoinnille (Boukes & Vliegenthart 2017). Digitalisaation myötä median merkitys osana ihmisten elämää on kuitenkin muuttunut valtavasti viime vuosien aikana. Sosiaalinen media on vahvasti muokannut ihmisten ajankäyttöä ja informaation saantia (Allcott, Braghieri, Eichmeyer & Gentzkow 2022, 629). Bergströmin ja Belfragen (2018) mukaan uutisten kuluttaminen on muuttunut ja muuttuu hyvin nopeasti perinteisestä uutiskierrosta paljon monimutkaisempaan informaation sykliin: Perinteisten uutiskanavien kuten sanomalehtien, television ja radion kulutus on vähentynyt ja samaan aikaan sosiaaliset verkkosivut kuten Facebook, Instagram ja Twitter ovat tulleet uutisten pääväilyiksi (ks. myös Chang, 2019, s. 1). Digitaalisen median käyttö on yleistynyt lasten ja nuorten keskuudessa (Lahikainen ym., 2021, johdanto) ja alkaa entistä nuorempana (Maliranta 2020). Perinteiset mediakanavat ovatkin alkaneet tunnistamaan myös viime vuosina erityisesti lasten ja nuorten keskuudessa suosioon nousseen TikTok:in potentiaalia uutisväylänä (Chobanyan & Nikolskaya 2021, 63). Tästä esimerkkinä Washington Post ja NBC News rekisteröityivät TikTok:iin vuonna (Chobanyan & Nikolskaya 2021, 63). Uutisten ja lasten mielen hyvinvoinnin suhteiden lisätutkimukselle on siis tarvetta sekä mediakulttuurin muutosten, että kriisien värittämän aikamme vuoksi.

Choin (2018) mukaan viimeisten vuosikymmenten aikana lasten ja nuorten hyvinvointi on ylipäättään alkanut kiinnostamaan laajemmin tutkijoita ja poliitikkoja. Yksi syy on tämän päivän lasten ja nuorten henkisen pahoinvoinnin lisääntyminen viimeisten vuosikymmenten aikana (Choi 2018, 4–6). Hyvinvointi on kuitenkin osaltaan haastava tutkimuskohde sen moniulotteisuuden ja siihen liittyvän tutkimuksen luotettavuuden takia: tutkimuksen haastavuuteen liittyy muun muassa yksilöiden erilaiset näkemykset hyvinvoinnista sekä pahoinvoinnista (Ojanen 2021).

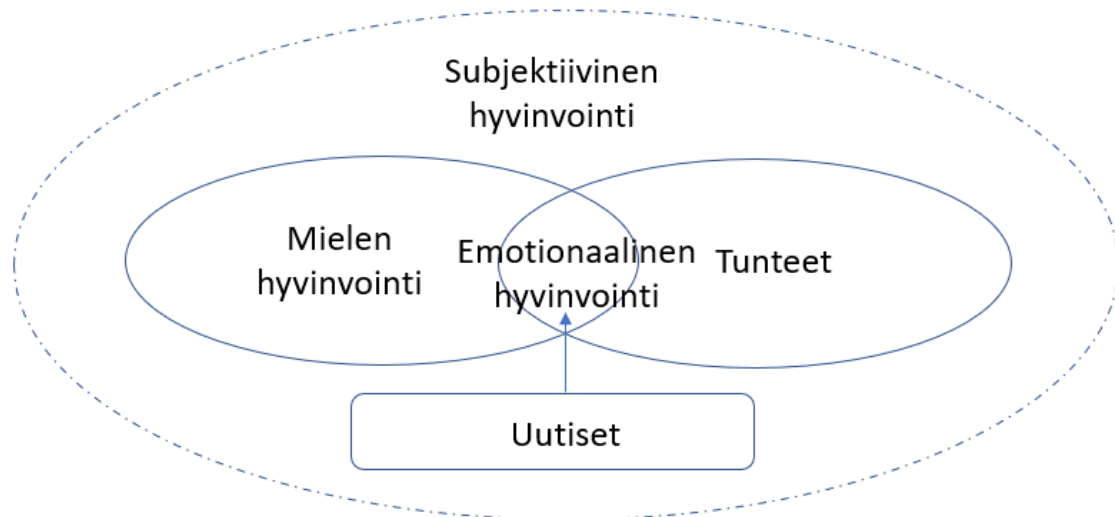
Choi (2018, 4–6) kuvailee emotionaalista hyvinvointia tärkeäksi osaksi kokonaisvaltaista hyvinvointiamme ja jokapäiväistä elämäämme. Tämän päivän nopeasti muuttuva ympäristö voi vaikuttaa äkillisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin (Choi 2018, 4–6). Nuorten mielenterveyden tila kuvaa laajempaa nyky-yhteiskunnan terveysongelmaa (Shute & Slee 2016, luku 1). Lasten keskuudessa yleistynyt huono itsetunto ja alhainen hyvinvointi ovat hyvin huolestuttavia asioita (Mainstone-Cotton 2017, luku introduction), joihin on tärkeää panostaa tulevaisuudessa yhä enemmän. Tunne siitä, että on rakastettu, turvassa ja hyväksyty itsensä ovat valtava osa ihmisten hyvinvointia, johon vanhemmat ja opettajat voivat vaikuttaa valtavasti (Mainstone-Cotton 2017, luku introduction). Emotionaalinen hyvinvointi ennustaa kyseistä hyvinvointia myös aikuisiässä (Choi 2018, 6).

2 KESKEISET KÄSITTEET

Tutkimuksen keskeiset käsitteet ja niiden väliset suhteet on kuvattu kuviossa 1. Tässä tutkimuksessa hyvinvointia lähestytään subjektiivisesti koettuna ilmiönä – subjektiivisena hyvinvointina, joka toimii kattokäsitteenä mielen hyvinvoinnille sekä tunteille. Mielen hyvinvoinnin lisäksi käsitellään emotionaalista hyvinvointia, joka nähdään mielen hyvinvoinnin osana sekä subjektiivisen hyvinvoinnin osatekijänä. Myös tunteet ovat iso osa emotionaalista hyvinvointia. Lopuksi käsitellään tutkimuksen kontekstia, eli uutisia digitaalisen median aikakaudella. Tutkimuksen viitekehyksessä uutisten nähdään herättävän erilaisia tunteita, joilla on merkitystä emotionaaliselle hyvinvoinnille.

Kuvio 1

Tutkimuksen pääkäsitteet

2.1 Subjektiiivinen hyvinvointi

Vaikka hyvinvointi (well-being) on paljon tutkittu ilmiö (Kokko 2017) ei sille ole yhtä yleisesti hyväksyttyä määritelmää (Mainstone-Cotton 2017; Clarke & McGil-

livray 2006, luku 1). Yksi syy käsitteelliseen kirjavuuteen on ilmiön moniulotteisuus, joka ohjaa tutkimusta tarkastelemaan hyvinvointia useista eri näkökulmista (Konkka 2018, 26–29). Käsitteen määrittelyyn ja käyttöön vaikuttavat myös sosiaalinen ja kulttuurinen konteksti sekä yhteys, jossa käsitettä käytetään (Hännikäinen 2017). Tässä tutkimuksessa hyvinvointia tarkastellaan subjektiivisena hyvinvointina, joka tarkoittaa ihmisen kokemusta hyvinvoinnin osa-alueista sekä niiden muodostamasta kokonaisuudesta (Karvonen 2018, 96–97; WHO 2022).

Allardtin (1975) klassisessa jaotellussa hyvinvointi jaetaan kolmeen ulottuvuuteen, jotka kuvaavat ihmisen elämisen ja selviytymisen edellyttämiä perustarpeita. Having kuvaa materiaalisia edellytyksiä, jotka ovat välttämättömiä ihmisille, kuten ravinto, vesi ja suoja sääilmiöiltä. Näitä voidaan mitata muun muassa ekonomisilla resursseilla, työstatuksella, työoloilla, terveydellä ja koulutuksella. Loving kuvaa yksilön tarvetta muihin ihmisiin liittymisessä, eli sosiaalista elämää. Being taas kuvaa tarvetta olla yhteiskunnan jäsenenä sekä luonnon kanssa elämistä (Allardt 1993, 89–91). Hyvinvointia tarkasteltaessa on myös huomioitava, että esimerkiksi terveys, rikkaus ja rakkaus eivät ole itsessään hyvinvointia, vaan ne voivat olla lähteitä hyvinvoinnille (Konkka 2019, 27). On myös tärkeää muistaa, että hyvinvointi ei ole pysyvä tila, vaan se muuttuu jatkuvasti (Minkkinen 2015, 23).

WHO (2022) puolestaan määrittelee hyvinvoinnin yksilöiden ja yhteisöjen subjektiivisena hyvinvointina. Myös THL:n (2022a) mukaan hyvinvointi voidaan jakaa yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvointiin. Yhteisötason hyvinvoinnilla tarkoitetaan muun muassa ihmisten elinoloja, työllisyyttä ja työoloja sekä toimeentuloa. Yksilöllisiä hyvinvoinnin osatekijöitä ovat puolestaan sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma (THL 2022a). Tämän lisäksi hyvinvointi voidaan jakaa kolmeen osatekijään, jotka ovat terveys, materiaallinen hyvinvointi ja subjektiivinen hyvinvointi (THL 2022). Karvosen (2018, 96–97) mukaan hyvinvointi pitää sisällään ihmisen aineellisen perustan sekä terveyden,

sosiaaliset suhteet ja sosiaalisen identiteetin. Hyvinvointi voidaan nähdä elämän voimavarana, jota määrittävät sosiaaliset ja taloudelliset resurssit sekä ympäristö (WHO 2022d).

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista keskusteltaessa on huomioitava, että kehitykseen vaikuttavat koko yksilön ekologinen ympäristö. Lapsen kehitykseen vaikuttavat useat eri kehitysympäristöt yhtäaikaisesti (Väljärvi 2019, 74). Hyvinvointi on siis muuttuva tila, joka koostuu monesta eri ulottuvuudesta.

2.2 Mielen hyvinvointi ja tunteet

2.2.1 Mielen hyvinvointi

Mielen hyvinvointi on subjektiivinen käsite, joka voi tarkoittaa eri ihmisille eri asioita (Wells, 2010). Appleqvist-Schmidlechnerin ym. (2016) mukaan mielen hyvinvointi on hyvinvoinnin tila, jossa yksilö kykenee selviytymään elämän normaaleista stressitilanteista ja ymmärtää oman kyvykkyytensä. Se ei kuitenkaan ole tilana staattinen, vaan muuttuu läpi koko ihmisen elämän (Appleqvist-Schmidlechner ym. 2016).

Mielen hyvinvointi on yksi terveyden osatekijöistä ja WHO:n (2022b) mukaan ilman mielen hyvinvointia ei ole terveyttä ollenkaan. Nykyään mielen hyvinvointia ei myöskään nähdä vain mielenterveysongelmien puuttumisena (WHO 2022b). Appleqvisti-Schmidlechnerin ym. (2016) mukaan mielen hyvinvointia on perinteisesti tarkasteltu janana, jonka vastakkaisissa päissä ovat mielenterveys ja mielenterveyden häiriö. Nykyään ne nähdään kuitenkin kahtena erillisenä ulottuvuutena (Appleqvist-Schmidlechner ym. 2016). Kuten myös terveyden laajemmassa määritelyssä, myös mielen hyvinvoinnin määritelmät ovat hyvin kirjavia (Wells 2010, preface). WHO:n (2022a) mukaan mielen hyvinvointi on olennainen osa ihmisen yksilöllistä kykyä ajatella, tuntea, vuorovaikuttaa ja nauttia elämästä.

Keyesin (2013, luku prologue) mukaan mielen hyvinvoinnilla voidaan tarkoittaa mielen sairauksien poissaolon lisäksi subjektiivista hyvinvointia. Mielen hyvinvoinnin onkin nähty olevan yhteydessä pidempään elinikään (Keyes 2013, Kirjallisuudessa käytetään monia eri termejä rinnakkain kuvaamaan mielen hyvinvointia. Tässä tutkimuksessa käytetään käsitettä mielen hyvinvointi, vaikka kirjallisuudessa voidaan käyttää myös muita käsitteitä.

luku prologue). Mielen hyvinvoinnin ulottuvuuksia ovat muun muassa psykologinen ja sosiaalinen hyvinvointi, joilla tarkoitetaan muun muassa kokemuksia elämäntarkoituksesta, mahdollisuuksia toteuttaa itseään sekä ympäristön hyväksyntää (Kokko 2017).

Mielen hyvinvointiin vaikuttavat myös monet eri tasoiset tekijät. WHO:n (2022a) mukaan mielen hyvinvointi määrittyy sosioekonomisten, biologisten ja ympäristön osatekijöiden kautta. Riskejä mielenterveyden heikkenemiseen voi ilmetä kaikissa elämänvaiheissa, mutta riski on suurempi herkissä kehityksen vaiheissa, kuten lapsuudessa. Muun muassa rankka kasvatustapa ja fyysinen rankkaaminen sekä kiusaaminen tiedettävästi heikentävät lasten terveyttä ja voivat vaikuttaa mielenterveyden heikkenemiseen (WHO 2022b).

Mielen hyvinvointi on vahvasti yhteydessä lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen esimerkiksi koulumenestyksen ja kaverisuhteiden kautta. Shuten ja Sleen (2016, luku preface) mukaan koulun tehtävänä on tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Psykyllisen terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen on tärkeää esimerkiksi lasten elämänlaadun kannalta (Shute & Slee 2016, luku preface). Ympäristö ja lapsen ominaisuudet ovat pohjana yksilön mielenterveyden kehityksessä (Huurre ym. 2015, 1). Mielenterveyden kehittymistä voidaan tukea esimerkiksi edistämällä lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitoja (Huurre ym. 2015, 1). Suojaavia tekijöitä ovat sosiaaliset ja emotionaaliset taidot sekä esimerkiksi sosiaalinen vuorovaikutus, laadukas koulutus, turvallinen naapurusto ja yhteisöjen yhtenäisyys (WHO 2022b). THL:n (2019) mukaan monet psykyllisen hyvinvoinnin suojaavat tekijät on havaittu olevan vahvasti yhteydessä ympäristöön, jossa yksilö elää, kuten perhe ja kouluyhteisö (THL 2019).

WHO:n (2022b) mukaan mielen hyvinvoinnin ongelmien ennaltaehkäisyssä ja mielenterveyden kehittämisessä erityisen tärkeää on yksilöllisten, sosiaalisten ja rakenteellisten riskitekijöiden tunnistaminen. Tunnistamisen avulla voidaan vähentää riskejä, kehittää sietokykyä ja tukea mielenterveyttä edistävän ympäristön rakentumista (WHO 2022b).

2.2.2 Tunteet

Tunteet (emotions) ovat iso osa hyvinvointiamme, koska ne ohjaavat meitä miellyttävien asioiden pariin ja toisaalta suojelevat meitä hyvinvointia vaarantavilta tekijöiltä (Kokkonen 2017, luku 1). Tunteiden tehtävänä on arvioida ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja reagoida niihin (Nummenmaa 2019) sekä motiivoida ihmistä sopeutumiseen kyseiseen tilanteeseen (Salmela 2014, 3). Ne ovat aina läsnä sekä välttämättömiä kaikelle toiminnallemme (Nummenmaa 2019). Tunteilla tarkoitetaan koettua asiaa, joka ilmenee yleensä nopeasti. Tunteet voivat olla kehollisia, kuten esimerkiksi punastuminen. Tunteet pohjautuvat siihen mitä tiedämme (Keith 2004, 3–4) ja ne ovatkin kehittyneet ajan saatossa helpottamaan ihmisten ongelmanratkaisua (Hume 2012, 264).

Tunteet ovat suosittu tutkimuskohde kasvatustieteissä. Tunteiden tutkimusta haastaa kuitenkin yhteisymmärryksen puute siitä, mistä tunteet muodostuvat (Kokkonen & Kinnunen, 2006, s. 197; Zembylas 2007). Ovatko tunteet biologisesti kehittyneitä, mukautuvia reaktioita elämän ongelmiin vai ovatko ne ihmisten kielen, kulttuurin ja sosiaalisten suhteiden muokkaamia? (Elfenbein 2002; TenHouten 2021). Tämän takia tunteiden tutkimusta voidaan tarkastella eri lähestymistapojen kautta, joita käsitellään seuraavaksi.

Zembylasin (2007) mukaan kasvatustieteiden tutkimuksessa tunteita voidaan lähestyä muun muassa kolmen eri lähestymistavan kautta. Tunteet voidaan nähdä yksilön kokemuksena (psykodynaaminen lähestymistapa), jossa ihminen tuntee tunteita suhteessa johonkin tapahtuneeseen. Näkemys, jossa tunteet ovat yksilöllisiä ja psykologinen ilmiö on hyvin vakiintunut. Tässä lähestymistavassa tunteet pitävät sisällään ulkomaailman arviot, jotka ovat irrallaan kehollisista tunteista. Eli lähestymistapa huomioi sosiaaliset normit tunnetilojen ympärillä (Zembylas 2007). Lähestymistapa kuitenkin jättää tunteiden vaikutukset muihin ihmisiin vähälle huomiolle (Zembylas 2007; mukailen Gallois 1993). Psykodynaamisen tunteiden näkökulman haasteena on nähty muun muassa se, että lähestymistapa ei ymmärrä sosiaalisia ja kulttuurisia konteksteja (Zembylas 2007).

Toisessa lähestymistavassa tunteet nähdään sosiokulttuurisena kokemuksena (sosiaaliskonstruktivistinen lähestymistapa). Tämänkin näkökulman sisällä

on monia eri tulokulmia, joissa tunteet voidaan nähdä ensisijaisesti sosiaalisena kokemuksena tai vaihtoehtoisesti voidaan katsoa, että tunteilla ei ole fysiologista pohjaa ollenkaan (Savage 2004; Zembylas 2007). Keskeistä näissä lähestymistavoissa on se, että tunteet ja tunteiden ilmaisu ovat riippuvaisia opituista näkemyksistä tai säännöistä, jotka eroavat eri kulttuureissa (Zembylas 2007; mukailen Cornelius 1996). Tämän näkökulman mukaan tunteet rakentuvat vuorovaikutuksessa ja ovat vahvasti yhteydessä tiettyyn sosiaaliseen kontekstiin. Esimerkiksi luokahuoneessa opettajat ja oppilaat rakentavat tulkintoja tietoon ja uskoon nähden, joita heillä on (Zembylas 2007.) TenHoutenin (2021) mukaan osa tunteista, kuten viha on tunnistettu myös monilla eläimillä, joten ne voivat olla biologisesti kehittyneet. Hän myös mainitsee, että monet tunteet ovat tutkimusten mukaan kulttuurisidonnaisia, opittuja toimintamalleja: Esimerkiksi häpeä voidaan nähdä edistävän hyväksytyä käytöstämme vuorovaikutustilanteissa ja kateus saa parhaimmillaan meidät yrittämään enemmän jonkin asian saavuttamisessa (TenHouten 2021). Kun tunteita tarkastellaan sosiaalisena kokemuksena, ne auttavat ihmisiä sisäistämään yhteiskunnan arvoja ja normeja (Kokkonen 2017, luku 1). Elfenbeinin (2002) mukaan osa tunteita voi menettää merkityksensä, kun ylitetään kulttuurisia rajoja. Kyseisen tutkimuksen mukaan tunteet ovat tarkemmin ymmärrettyjä, kun niitä arvioi saman kansalaisuuden tai eettisen ryhmän jäsen. Tämä osoittaa, että kulttuurilla on suuri vaikutus emotionaalisen kommunikation muokkaajana (Elfenbein 2002). Tutkimuksissa on havaittu, että osa tunteista voidaan nähdä universaaleina, kun toisilla tunteilla on erilaisia sivumerkityksiä (Tov & Diener 2009).

Zembylasin (2007) mukaan kolmannessa näkökulmassa tunteet nähdään vuorovaikutteisina ja performatiivisina (vuorovaikutteinen lähestymistapa). Kyseinen näkökulma on kasvattanut suosiotaan pyrkimällä huomioimaan kaksi edellä mainittua lähestymistapaa. Tämän lähestymistavan näkökulma on psykodynaamisen ja konstruktivisen lähestymistavan välimaastossa. Sen mukaan tunteet eivät ole täysin fysiologisia, eivätkä täysin sosiaalisesti rakentuneita (Zembylas 2007). Tässä tutkimuksessa tunteet nähdään tämän lähestymistavan mukaisesti tunteiden ollessa moniulotteinen ilmiö.

Yksi tapa jaotella tunteita, on puhua myönteisistä ja epämiellyttävistä tunteista (Kokkonen 2017, luku 1). Hume (2012, 264) mukaan jokaisella tunteella on tehtävänsä, eikä oikeastaan ole olemassa ”hyviä” ja ”huonoja” tunteita: Esimerkiksi pelko ja suuttumus voidaan nähdä ”huonoina” tunteina, vaikka niiden tarkoitus on auttaa meitä selviytymään tai esimerkiksi pitämään kiinni oikeuksistamme (Hume 2012, 264). Tämän lisäksi epämiellyttävien tunteiden syyllisyys ja häpeä antavat ihmiselle mahdollisuuden kehittää itseään esimerkiksi sosiaalisen käytöksen osalta (Kokkonen 2017, luku 1).

Myös tunteiden säätelyn on nähty olevan yhteydessä yksilön psykologiseen ja fyysiseen terveyteen (Kokkonen & Kinnunen 2006, 199–200). Laajemmassa kuvassa tunteilla ja erityisesti niiden säätelyllä on valtava merkitys meidän terveydellemme ja hyvinvoinnille (Kokkonen 2017, luku 9). Tunteet muun muassa laittavat asiamme tärkeysjärjestykseen ja suojaavat meitä. Tunteet auttavat meitä ottamaan välimatkaa asioihin, jotka voivat olla haitallisia hyvinvoinnillemme. Ne myös vaikuttavat esimerkiksi niin käyttäytymiseemme kuin ajatteluun (Kokkonen 2017, luku 1). Tunteet ja niiden säätely nähdään suuressa roolissa henkistä hyvinvointia ja sen tasapainoa ajatellen (Kokkonen 2017, luku 2). Carrin (2021) mukaan yksilöt, joilla on haasteita kontrolloida tunteitaan, eivät usein osaa tunnistaa tunteita, joita tuntevat. Myös Erik Allardtin (1976) *having, loving, being* hyvinvointimallissa subjektiiviset tunteet nähdään onnellisuuden ja elämänlaadun määrittäjinä (Uusitalo & Simpura 2020, 581).

Tunteet ohjaavat vahvasti ihmisten toimintaa monella saralla, esimerkiksi käyttäytymistämme, ajatuksiamme ja suhteita muihin ihmisiin (Kokkonen 2017, luku 1). Tunteilla on myös vaikutusta moniin ihmisen arkisiin kykyihin, kuten päätöksentekoon, organisointiin, motivaatioon ja luovuuteen (Hume 2012, 281). Mainstone-Cottonin (2017, 69) mukaan myös omien tunteiden ymmärtäminen ja tunnistaminen on tärkeä osa emotionaalista hyvinvointia: miksi tunnemme jollakin tietyllä tavalla ja kuinka reagoimme näihin tunteisiin. Tällä on suuri merkitys myös kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta.

2.3 Emotionaalinen hyvinvointi

Emotionaalinen hyvinvointi (emotional well-being) voidaan nähdä osana mielen hyvinvointia sekä subjektiivisen hyvinvoinnin osatekijänä. Kuten muidenkin hyvinvoinnin osa-alueiden määrittely, myös emotionaalisen hyvinvoinnin määrittelemisen on haastavaa sen moniulotteisen luonteen takia (Choi 2018, 7). Bazalgette ja kumppanit (2016, 16) kuvaavat emotionaalista hyvinvointia onnellisuudeksi ja itseluottamukseksi tai näiden vastakohtiksi. Ihminen tarvitsee muun muassa hellyyttä, sosiaalista arvostusta sekä tunteen elämän merkityksellisyydestä (Hännikäinen 2017; Laevers 2008, 8–9).

Emotionaalinen hyvinvointi tarkoittaa elämästä nauttimista, energisyyttä, itsevarmuutta sekä omien tunteiden kanssa läsnä olemista (Laevers 2005, 8; Watson 2012). Emotionaalinen hyvinvointi on vahvasti yhteydessä ihmisen sosiaaliseen hyvinvointiin, kuten sosiaalisiin suhteisiin. Myös turvallisuuden tunne on vahvasti sidoksissa emotionaaliseen hyvinvointiin (Glover 1998, 12). Kahnemanin ja Deatonin (2010) mukaan emotionaalinen hyvinvointi kuvaa yksilön tunteiden ja kokemusten laatua.

Emotionaalista hyvinvointia voidaan tarkastella myös emotionaalisten tarpeiden kautta, joita ovat muun muassa turvallisuus, huomion antaminen ja saaminen, kontrolli, osallisuus, yksityisyys, emotionaalinen yhteys muihin ihmisiin ja elämän merkityksellisyys ja tarkoitus (Alcoe & Gajewski 2014, 3–4). Choin (2018, 14–19) mukaan näihin tekijöihin ja emotionaaliseen hyvinvointiin vaikuttavat myös monet erilaiset asiat, kuten makrotason tekijät, joilla tarkoitetaan kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyviä tekijöitä. Tämän lisäksi emotionaaliseen hyvinvointiin vaikuttavat stressi ja paineet, uni ja siihen liittyvät haasteet sekä sosiaaliset suhteet (Choi 2018, 14–19). On tietenkin huomioitava, että emotionaaliseen terveyteen vaikuttavat tekijät eivät ole yksioikoisia ja niiden vaikutukset ovat hyvin monisyisiä.

Zotova (2015) kuvaa turvallisuuden tunnetta yhdeksi keskeisimmistä emotionaalisisista tarpeista. Hänen mukaansa turvallisuuden tunne on subjektiivinen ja sen saavuttamiseksi yksilö tarvitsee tunteen yhteydestä muihin ihmisiin, sosi-

aalisiin ryhmiin sekä ulkopuoliseen maailmaan. Ihminen alkaa kokea olonsa turvalliseksi vasta koettuaan yhteyden emotionaalisten suhteiden kautta (Zotova 2015). Blatzin (1966) mukaan turvallisuuden tunne koostuu kahdesta osasta. Tunteesta, että selviää kyseisestä tilanteesta sekä tunteesta kohdata tulevaisuuden seuraukset ja kyvystä ennustaa niitä (Blatz 1966). Emotionaalisesti turvallisuutta tuntevilla ihmisillä on pääasiassa positiivinen asenne elämää kohtaan sekä heillä on luottavainen olo omia kykyjä, läheisiä ihmisiä ja ympäristöä kohtaan. Luottavaisuus elämää kohtaan auttaa ihmistä saavuttamaan asioita elämässä sekä pääsemään yli haastavista asioista ja tilanteista (Zotova 2015).

Emotionaalinen hyvinvointi ja sen tukeminen on erityisen tärkeää nuoruusvuosina. Lapsilla, joilla on hyvä emotionaalisen hyvinvoinnin tila, on todettu olevan korkeammat mahdollisuudet kasvaa onnellisiksi, itsevarmoiksi, elämästä nauttiviksi ja paremmin hyvinvoiviksi aikuisiksi (Choi 2018, 6; mukailen Morgan ym. 2007). Emotionaalisen hyvinvoinnin tukemista käsittelevässä tutkimuksessa havaittiin, että emotionaalista hyvinvointia paransi läheisten ihmisten kanssa ajan viettäminen, kivun ja sairauksien välttäminen sekä nautinnollinen vapaa-aika (Kahneman & Deaton 2010).

Choin (2018) mukaan emotionaalisen hyvinvoinnin suojaavista tekijöistä yksi tärkeimmistä on vanhemmat ja heidän roolinsa: Huolehtivat ja välittävät vanhemmat mahdollisesti vähentävät esimerkiksi lasten kokemaa stressiä. Hänen mukaansa vanhempien lisäksi opettajat nähdään tärkeänä osana lasten ja nuorten positiivista kehitystä: Myönteisellä suhteella opettajaan on nähty olevan positiivinen vaikutus lapsen emotionaaliseen hyvinvointiin. Hän mainitsee myös sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen olevan emotionaalista hyvinvointia suojaavana tekijänä. Edellä mainittujen lisäksi teknologia ja sosiaalinen media nähdään Choin mukaan mahdollisuutena pitää yhteyttä ja muodostaa myönteisiä suhteita muihin ihmisiin. Huolenaiheena nähdään kuitenkin media-alustojen mahdolliset riskit joutua nettikiusaamisen tai -häirinnän kohteeksi sekä tietoturvan ongelmat. Suurella sosiaalisen median käytöllä nähdään olevan negatiivisia seurauksia lasten ja nuorten emotionaaliselle hyvinvoinnille (Choi 2018.)

2.4 Uutiset digitaalisen median aikakaudella

Uutisten (news) käsite ja muodot ovat laajentuneet viimeisten vuosikymmenten aikana (Armstrong 2020, s. 82), joten uutisten määritelmä ei ole ongelmaton. Uutisia on saatavilla helpommin kuin ikinä aiemmin, eikä ihmisillä ole myöskään tarvetta olla samaa mieltä journalistien kanssa siitä, mitä uutiset ovat (Armstrong ym. 2020, 82). Uutisten määritelmä voidaan nähdä myös laajempuna kuin journalismin (Tully ym. 2022, 1591). Teknologian muuttumisen myötä uutiset muuttuvat: Muutokset uutisten tuotannossa, jakelussa ja käytössä muuttavat uutisia ja sitä mitä ne ovat. Nykyään uutiset voivat olla visuaalisia, tekstuaalisia, audiitiivisiä sekä hypertekstuaalisia (Fry 2008, 546 – 550).

Uutisten käsitettä voidaan lähestyä useasta eri näkökulmasta. Yksi tapa määritellä uutiset käsitteenä on antropologinen käsitys, jossa uutisinformaatio on informaatiota, joka tapahtuu kokemusmaailmamme ulkopuolella (Malik ym 2013; mukailen Kovach & Rosenstiel 2007). Kun taas systemaattisessa näkökulmassa uutiset määritellään informaatioksi, joka tiedottaa ja antaa kansalaisille mahdollisuuden osallistua yhteiskunnan toimintaan (Malik ym. 2013; mukailen Downie & Kaiser 2007). Tässä määritelmässä voidaan spesifioida uutisten kriteerit, jotka antavat ihmisille standardit päättää, millaiset asiat lasketaan uutisiksi. Uutiset voidaan määritellä myös empiirisen määritelmän mukaan, jossa uutiset ovat mitä vain ihmiset ajattelevat sanan tarkoittavan (Malik ym. 2013, 3 – 4). Eli ihmisillä voi olla erilainen mielikuva siitä, mitä uutiset tarkoittavat. Voidaan ajatella, että uutiset viittaavat journalismin toimialaan tai sitten ”uutisia” (the news) voidaan pitää synonyymina ”ajankohtaisille tapahtumille” (current events). Uutisten määrittelystä riippumatta, ne voidaan nähdä median välittämänä uutena informaationa ajankohtaisista asioista (Malik ym. 2013, 7; YLE 2014).

Downien ja Kaiserin (2007) mukaan uutismedia antaa ihmisille kriisin aikana jotain, josta pitää kiinni. Toisaalta uutiset myös tarjoavat selityksiä sekä keskustelun aihetta odottamattoman keskellä (Downie & Kaiser 2007). Korona-aika on vaikuttanut voimakkaasti mediassa näkyvään sisältöön sekä ihmisten hyvinvointiin (Lämsä 2022, 1). Myös Ukrainan konflikti ja siihen liittyvä huoli vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin (Yle 2022a): esimerkiksi huoli sodan uhasta on

noussut yhdeksi suomalaisten suurimmista huolenaiheista. Leinon (2021) mukaan erilaiset poikkeusolot, vaikuttavat myös ihmisten käyttäytymiseen mediassa. MLL:n (2022) mukaan Ukrainan sotaan liittyvä uutisointi todennäköisesti vaikuttaa myös lasten ja nuorten hyvinvointiin. Lapset voivat säikähtää sotaan liittyvää uutisointia ja saada heidät huolestumaan sodasta ja sen uhasta (MLL 2022).

Tutkimukseni kannalta uutisten käsitettä tulee tarkastella myös lasten ja nuorten näkökulmasta. Malik ym. (2013) mainitsevat, että nuoret seuraavat uutisia, jotka liittyvät esimerkiksi julkisuuden henkilöihin, peleihin tai urheiluun. Tämä osoittaa sen, että heillä on kyky ja taitoa seurata informaatiota, joka voi laajentua myös muihin sisältöihin (Malik ym. 2013, 5). Tutkimuksissa on havaittu, että yksi suurimmista syistä, minkä takia tietoa etsitään, on motivaatio (Gasser ym. 2012, 9), joka todettiin myös tässä tutkimuksessa. Malik ja kumppanit (2013) ehdottavat, että lapsille uutiset voivat näyttäytyä ”tylsinä aikuisten huolenaiheina”, jotka eivät ole relevantteja heidän elämässään.

Nuorten median käytössä on tapahtunut suuri muutos viimeisten vuosikymmenten aikana. Internet on noussut eniten käytetyksi mediaksi ohi television, joka oli suosituin vielä vuonna 2009 (Rahja 2013, 4) ja internetpohjaisesta mediankäytöstä on tullut merkittävä osa nuorten vapaa-ajan viettoa (Merikivi ym. 2016, 33). Ihmiset löytävätkin nykyään suurimman osan saamastaan tiedosta digitaalisessa mediassa. Digitaalisella mediallyä tarkoitetaan informaatiota, jota jaetaan laitteen tai näytön välityksellä (Copypress 2022): eli käytännössä se on mitä tahansa mediaa, jota elektronisella laitteella käsitellään. Feldmanin (1996, 8) mukaan digitaalisessa mediassa olevaa tietoa voidaan nimittää digitaaliseksi informaatioksi. Tällä informaatiolla on muutamia ominaispiirrettä: se on esimerkiksi muunneltavissa, nettipohjaista ja tiheää, eli sen avulla saadaan paljon tietoa pieneen tilaan (Feldman 1996, 8), joka tuo omat haasteensa uutismediaan liittyen esimerkiksi luotettavuuden kannalta. Sosiaalinen media on iso osa digitaalista mediaa ja sen rooli ihmisten arjessa on kasvanut valtavasti viimeisten vuosien aikana. Sosiaaliselle (ja digitaaliselle) medialle tyypillistä on käyttäjien välinen vuorovaikutteisuus (Hintikka 2022; Leino 2021). Bergströmin ja Belfragen (2018)

mukaan sosiaalisen median alustoilla jaetaan monenlaista sisältöä, kuten henkilökohtaisia asioita ja erilaisia uutisia. Sosiaalisen median alustat ovatkin muodostuneet uutisten pääväilyiksi ja esimerkiksi nuoret törmäävät sosiaalisessa mediassa uutisiin enemmän, kuin heillä on tarkoitus (Bergström & Belfrage 2018, 583–585).

Ihmiset kuluttavat uutisia pääasiassa perinteisten uutiskanavien, kuten sanomalehtien ja TV:n välityksellä sekä uusissa uutiskanavissa kuten digitaalisessa mediassa (Bockowski ym., 2017; ks. myös Hering 2020, 4). Uusista uutiskanavista internet nähdään ajantasaisena tiedonlähteenä (Kivinen ym. 2022, 27). Uutisten kuluttaminen on muuttunut ja muuttuu hyvin nopeasti perinteisestä uutiskierrosta (Bergström & Belfrage 2018) paljon monimutkaisempaan informaation sykliin: perinteisten uutiskanavien kuten sanomalehtien, television ja radion kulutus on vähentynyt ja samaan aikaan sosiaaliset verkkosivut ovat tulleet uutisten pääväilyiksi. Esimerkiksi Facebook, Instagram ja Twitter ovat merkittäviä uutislähteitä (Bergström & Belfrage 2018). Erilaiset sosiaalisen median alustat myös muuttavat tapaa, jolla ihmiset kohtaavat uutisia. Tämän lisäksi ne myös muuttavat uutisia. Tänä päivänä uutisia tuottaa paljon laajempi joukko verrattuna aikaan, jolloin uutisia jakoi ainoastaan kapeampi joukko journalistejä (Gasser ym. 2012, 19). Nykyään informaatiota jakavat muutkin kuin koulutetut journalistit (Gasser ym. 2012, 19; Kivinen ym. 2022, 33) ja tiedon määrä on valtava (Kivinen ym. 2022, 32).

Erityisesti nuoret, joilla on mahdollisuus sekä kyky käyttää internetiä, etsivät tietoa pääasiassa sieltä (Gasser ym. 2012, 19; Merikivi ym. 6, 167). Myös Merikiven ja kumppaneiden (2016, 38) mukaan nuoret käyttävät älypuhelimia tiedonsaantiin. Esimerkiksi vuonna 2016 tehdyssä tutkimuksessa yli 90% 10-14-vuotiaista käyttivät älypuhelimia päivittäin ja suuri osa käytti kännykkää netissä surffaamiseen (Merikivi ym. 2016, 21–23). Leinon (2021) mukaan perinteisen median ja sosiaalisen median tiedonhankinta eroaa toisistaan paljon. Sosiaalista mediaa hallitsevat huomio, kommentointi ja jakaminen, kun taas perinteinen media on nojannut tiedon luotettavuuteen (Leino 2021). Sosiaalisen median myötä uutisten määritelmä on ollut jo kauan laajempi kuin journalismin (Gasser ym. 2012).

Uutisten siirtyminen enenevässä määrin digitaaliseen mediaan luo omat haasteensa. Gasserin ym. (2012) mukaan uutisten siirtyessä digitaaliseen mediaan, yhdeksi suurimmista keskustelun aiheista on noussut tiedon laatu ja sen luotettavuus. Tämän lisäksi digitaalisen median alustat tuovat muitakin haasteita tiedon saantiin liittyen kuten tiedon liiallinen saanti ja kompleksisuus. Nämä haasteet on havaittu koskevan aikuisten lisäksi myös nuoria (Gasser ym. 2012). Tiedon luonnetta sosiaalisessa mediassa haastaa myös se, että algoritmit on koodattu siten, että suosituimmat videot, päivitykset ja henkilöt ovat näkyvämpiä ja nousevat muiden edelle. Tällöin tietyt henkilöt saavat enemmän huomiota (Leino 2021), joka tarkoittaa myös sitä, että heillä on valtaa. Digitaalisen median haasteena nähdään myös se, että kuka tahansa voi jakaa mitä tahansa informaatiota laajalle yleisölle (Kivinen ym. 2022, 5–32). Tämän lisäksi tietoa voidaan lisätä, poistaa sekä muokata milloin tahansa. Tänä päivänä kyky etsiä luotettavaa tietoa mediasta on välttämätöntä (Kivinen ym. 2022, 5–32). Fryn (2008, 548) mukaan objektiivisuutta on pidetty yhtenä uutisen piirteistä. Hänen mukaansa käsitys ”objektiivisuudesta” on kuitenkin monien mielestä hiipumassa. Osa kohdeyleisöstä onkin huolissaan esimerkiksi eri alojen ammattilaisten läheisistä suhteista uutismediaan (Fry 2008, 548).

Yhä enenevässä määrin ihmiset etsivät uutisia sosiaalisesta mediasta (Chang 2019,1). Sosiaalisessa mediassa tyypillistä on se, että törmätään uutisiin, joihin ei muuten olisi todennäköisesti kiinnitetty huomiota (Bergström & Bel-frage 2018). Al-Rawin (2017) mukaan osasta sosiaalisessa mediassa liikkuvista uutisista voidaan myös puhua viraaleina uutisina (viral news), joilla tarkoitetaan uutisia, jotka leviävät sosiaalisessa mediassa paljon nopeammin ja laajemmin kuin muut uutiset. Viraaleilla uutisilla on yleensä paljon uutisarvoa (Al-Rawi 2017, viral news and newsworthiness). Sosiaalisen median myötä tietoa saadaan myös erilaisten vaikuttajien ja ystävien kautta. Tämä tietenkin asettaa omat haasteensa, kun ajatellaan tiedon luotettavuutta. Informaatiota on saatavilla huomattavasti enemmän ja helpommin kuin ennen, joka voi johtaa uutisten ylikuormitukseen (news overload). Tällä tarkoitetaan liiallista uutisten kulutusta (Chang

2019; mukailten Holton & Chyi 2012). Tutkimuksissa on tunnistettu, että liiallinen informaation saanti voi aiheuttaa ahdistusta, stressiä ja tunnetta kontrollin menettämisestä (Chang 2019; mukailten Edmunds & Morris 2000). Liiallinen uutisten kulutus voi johtaa myös uutisten välttelyyn (Chang 2019, 3).

2.5 Uutisten ja emotionaalisen hyvinvoinnin suhde

Median vaikuttaessa vahvasti arkiseen elämäämme (Härtel ym. 2020, luku 8), sillä on vaikutusta myös hyvinvointiimme: digitalisaation myötä ihmisillä on huomattavasti enemmän tietoa saatavilla, josta kaikki ei ole relevanttia. Aiheeseen liittyvää tutkimusta on tehty sen saralla, millaista sisältöä lapset ja nuoret digitaalisessa mediassa käyttävät. Tämän lisäksi mediaa ja sen vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen on tutkittu paljon. Viimeaikainen median tutkimus suhteessa ihmisten hyvinvointiin painottuu kuitenkin sosiaalisen median tutkimukseen (Aichner ym. 2019).

Myös uutisten vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin on tutkittu. Erityisesti korona-aika on lisännyt ihmisten hyvinvoinnin tutkimusta poikkeusaikana. Leinon (2021) mukaan erilaiset poikkeusolot, vaikuttavat ihmisten käyttäytymiseen mediassa. Esimerkiksi koronapandemian myötä vuonna 2020 verkkoartikkelien katselu kasvoi lähes 50 prosenttia Suomessa.

Heringin (2020, 3) mukaan myös uutisilla, niiden laadulla ja kulutuksella on todettu olevan vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin: jatkuvalla negatiivisten uutisten kulutuksella on havaittu olevan haitallisia vaikutuksia emotionaaliseen hyvinvointiin. Hänen mukaansa uutisten vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin on enimmäkseen tutkittu perinteisten uutiskanavien osalta, kuten TV:n välityksellä nähdyt uutiset. On kuitenkin tärkeää huomioida, että tänä päivänä uutisia kulutetaan myös sosiaalisen median kanavien välityksellä (Hering 2020, 3). Erityisesti raskaat uutiset (hard news), kuten katastrofeja, terrorismia ja traumaattisia asioita käsittelevät uutiset voivat heikentää mielenterveyttä (Hering 2020, 5). Myös sosiaalisessa mediassa uutisvirran sisällön on todettu vaikuttavan käyttäjien tunteisiin (Leino 2021, luku VIII). Leinon mukaan muun muassa Facebook

on tehnyt kokeen, jossa osalle käyttäjistä näytettiin enemmän positiivisia ja osalle enemmän negatiivista sisältöä. Viikon jälkeen huomattiin, että positiivisia päivityksiä nähneet lähettivät itse enemmän positiivisia viestejä ja toisin päin. Kokeeseen ”osallistui” lähes 700 000 käyttäjää (Leino 2021, luku VIII).

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, minkälaisia uutisia lapset kuluttavat, millaisia tunteita uutiset herättävät ja millaisena kuudesluokkalaiset näkevät uutisten merkityksen heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisia aiheita lasten kohtaamat uutiset käsittelevät?
2. Millaisia tunteita lapset kertovat uutisten herättäneen?
3. Millaisia emotionaalisen hyvinvoinnin merkityksiä lapset antavat uutisista heränneille tunteille?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Pro Gradu-tutkielma toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksen lähestymistapa on fenomenologis–hermeneuttinen, joka soveltuu kokemusten tutkimiseen (Laine 2015). Laineen (2015) mukaan fenomenologis–hermeneuttisen tutkimuksen perustana toimivat kysymykset ihmiskäsityksestä ja kokemusta koskevasta tiedosta ja sen luonteesta. Erityisen tärkeänä pidän ajatusta siitä, että yksilöt kasvavat suhteessa maailmaan, jossa he elävät, koska ihmistä ja kokemuksia ei voi ymmärtää irrallaan suhteessa paikkaan, jossa he elävät (Laine 2015). Koska jokainen yksilö on erilainen, tutkimuksen tavoitteena on pyrkiä pääsemään tutkittavien henkilöiden maailmaan, ei tehdä yleistyksiä (Laine 2015; Puusa & Juuti 2020, kappale 19).

Kokemusten tutkiminen edellyttää kokemuksen määrittelemistä. Kukkolan (2018, 41–42) mukaan kokemukset liittyvät moniin asioihin, kuten ajatuksiin, tuntemuksiin sekä tapahtumiin. Toisen ihmisen kertoessa kokemuksistaan, voidaan puhua ”kuvatuihin kokemuksista”, jossa kokija pyrkii käsitteellistämään tunnettaan tai olotilaansa (Tökkäri 2018, 67–68). Tuomen ja Sarajärven (2018, luku 1.3.3) mukaan ymmärrys ei kuitenkaan synny tyhjästä, vaan sen pohjana on aina aikaisempi ymmärrys. Ymmärrys etenee kehämäisesti, jolloin puhutaan hermeneuttisesta kehästä (Laine 2001; Tuomi & Sarajärvi 2018; mukailen Heikkinen & Laine 1997). Kokemusten tutkimuksessa on tärkeää huomioida, että ihmiset antavat asioille erilaisia merkityksiä, joista kokemukset muotoutuvat (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 1.3.3).

Tämä tutkimus käsittelee yksilöiden kokemusmaailmaa, jolloin tarkoituksena ei ole tehdä yleistyksiä, vaan tarkoituksena on ymmärtää oppilaiden kokemuksia. Erot havainnoissa ja tutkittavien sanoittamissa kokemuksissa ovat arvokkaita laadullisessa tutkimuksessa (Alasuutari 2012). Tässä tutkimuksessa tähdättiin juuri oppilaiden kuvattujen kokemusten ymmärrykseen: millaisina oppilaat näkevät uutiset ja niiden merkityksen suhteessa heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa.

4.1 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseen osallistui 12 minulle entuudestaan tuttua kuudesluokkalaista eräästä suomalaisesta koulusta. Hermeneuttisen tutkimusotteen kannalta ei ole olennaista ilmoittaa tutkittavista muita tarkkoja tietoja: tutkimuksen tavoitteena oli pyrkiä ymmärtämään oppilaiden kokemuksia, ei tuottaa yleistettävää tietoa, jolloin oppilaiden taustatietojen ilmoittaminen ei ole olennaista.

4.2 Tutkimusaineiston keruu

Aineiston kerättiin kahdessa eri vaiheessa ja kahdella eri menetelmällä: päiväkirjalla ja haastatteluilla. Jokaiselta oppilaalta ja heidän huoltajaltaan pyydettiin suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Aluksi tutkimus esiteltiin oppilaille ja heille annettiin mukaan tiedote tutkimuksesta (LIITE 1), tietosuojalomake (LIITE 2) sekä suostumus tutkimukseen osallistumisesta (LIITE 3) vanhemmille vietäväksi. Kun suostumukset oli vastaanotettu oppilaiden vanhemmilta, esiteltiin oppilaille tutkimus vielä tarkemmin selkokiehisen tiedotteen avulla (LIITE 4), jonka jälkeen oppilailta kysyttiin suostumus tutkimukseen osallistumisesta kirjallisesti. Tämän lisäksi oppilailta kysyttiin erikseen suullinen lupa ryhmähaastatteluiden äänittämiseen sekä äänitteen käyttöön.

Päiväkirja-aineisto. Aineiston ensimmäinen osa kerättiin uutispäiväkirjalla (Tuomi & Sarajärvi 2018, kappale 3.3; ks. LIITE 5, uutispäiväkirja), jota oppilaat täyttivät viiden (5) päivän ajan aikavälillä tiistai 4.10.2022- maanantai 10.10.2022. Päiväkirjan viimeinen päivä täytettiin ennen ryhmäkeskustelua. Tässä tutkimuksessa päiväkirjalla oli kaksi tarkoitusta. Ensiksi se toimi täydentävänä aineistona tutkimushaastatteluille (ks. Alaszewski 2006, 8). Toiseksi päiväkirjan tehtävä oli orientoida osallistujia ryhmähaastatteluun, jotta keskusteluaineistosta tulisi mahdollisimman rikas ja kattava. Päiväkirja on perusteltu tapa kerätä tutkimusaineistoa ihmisten kokemuksista: päiväkirjan pitäminen on luonteva tapa kertoa

kokemuksista ja kirjaaminen vähentää muistivirheiden ja kognitiivisen kuormituksen riskiä (Alaszewski, 2006). Koen, että erityisesti sensitiivisiin aiheisiin liittyvässä aineistonkeruussa päiväkirja-aineisto on hyvä lisä haastattelun ohella, koska osalle oppilaista asioiden kirjoittamiseen voi olla matalampi kynnyks, kuin ääneen sanomiseen.

Päiväkirjaohjeistuksessa uutiset määriteltiin seuraavasti (Järviluoto 2022): Uutinen on ajankohtainen, ihmisiä kiinnostava asia tai tapahtuma, josta kerrotaan mediassa. Yleensä uutinen kertoo uutta tietoa. Utisia löytyy esimerkiksi sanomalehdistä, televisiosta, radiosta ja internetistä, kuten somesta. Yleensä uutinen vastaa kysymyksiin mitä, milloin, miksi, miten ja kuka (Järviluoto 2022).

Taulukko 1

Uutispäivökirjan sekä ryhmähaastattelun kysymykset suhteessa tutkimuskysymyksiin.

<i>Tutkimuskysymys/ Aineistonkeruumuoto</i>	Millaisia aiheita lasten kohtaat uutiset käsittelevät? (1. tutkimuskysymys)	Millaisia tunteita lapset kertovat uutisten herättäneen? (2. tutkimuskysymys)	Millaisia emotionaalisen hyvinvoinnin merkityksiä lapset antavat heränneille tunteille? (3. tutkimuskysymys)
Päiväkirja	-Millaisia uutisia olet kohdannut eilisen illan ja tämän päivän aikana? -Millaisia asioita sinulle jäi mieleen niistä?	-Millaisia tunteita uutiset herättivät? Ympyröi ja arvioi kuinka voimakas tunne oli asteikolla 1–5.. 1 tarkoittaa pientä voimakkuutta ja 5 suurta.	-Millä tavalla uutisten herättämät tunteet ovat vaikuttaneet toimintaasi tänään?
Haastattelu	-Millaisia uutisia näitte kuluneen viikon aikana? -Mitä uutisista jäi erityisesti mieleen? -Millaisia uutisia tai uutisten teemoja teille on jäänyt mieleen viimeisen puolen vuoden ajalta?	-Millaisia tunteita uutiset ovat herättäneet teissä?	-Oletteko miettineet uutisten sisältöä myöhemmin? -Miten uutisten herättämät tunteet ovat vaikuttaneet toimintaasi myöhemmin? -Miten toimit kohdattessasi erilaisia tunteita?

Teemahaastattelut. Aineistonkeruun toinen osa toteutettiin päiväkirja-aineiston keräämisen jälkeen pari- ja ryhmäkeskusteluina. Päädyin ryhmähaastattelun sijasta ryhmäkeskusteluun aineistonkeruussa, koska näen ryhmäkeskustelun olevan monitasoisempi vuorovaikutustilanne haastatteluun verrattuna (Puusa & Juuti 2020, kappale 7). Ryhmäkeskustelussa vuorovaikutuksen luonne on erilainen. Ryhmäkeskustelussa pyritään tietoisesti saamaan vuorovaikutusta keskus-

teluun osallistuvien välille. Ryhmähaastattelussa ja keskustelussa on yhteneväisiä piirteitä, joten sivuan tässä kappaleessa myös ryhmähaastattelua. Ryhmähaastattelussa ryhmä voi toimia osallistujille tukena ja rohkaisuna vastata kysymyksiin (Kallinen & Pirskanen 2022, kappale 6.1). Kallisen ja Pirskaisen (2022, kappale 6.1) mukaan ryhmähaastattelu soveltuu myös lasten ja nuorten tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi, jota on perusteltu muun muassa sillä, että valtaerot tutkijan ja tutkimukseen osallistujien välillä ovat pienemmät lasten ollessa ryhmässä.

Haastattelut toteutettiin oppilaiden koululla, koska paikan, jossa haastattelu toteutetaan, tulisi olla lapsille tuttu (Kallinen & Pirskanen 2022, luku 6.1). He myös nostavat esille, että ryhmähaastattelujen ryhmien koot voivat vaihdella tutkimuksen tarkoituksenmukaisuuden mukaan (Kallinen ja Pirskanen 2022, kappale 6.1). Ryhmähaastattelut suoritettiin pareittain sekä kolmen henkilön ryhmissä. Onnistuneen vuorovaikutuksen näkökulmasta ryhmän homogeenisuus, eli yhtenäisyys on hyvä asia ryhmiä muodostettaessa (Puusan ja Juutin (2020, kappale 7). Ryhmät jaettiin luokanopettajan ryhmän tuntemusta apuna käyttäen, siten että ryhmä ei ole liian ”yhtenäinen”, jolla pyrittiin vähentämään mahdollista häiriökäyttäytymistä. Liian yhtenäisellä ryhmällä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että ryhmän jäsenten ollessa liian läheisiä, voi se vaikuttaa kielteisesti ryhmän toimintaan. Oppilaiden voi olla haastavaa kertoa kokemuksiaan hyvien ystävien seurassa sekä heidän läsnäolonsa voi johtaa häiriökäyttäytymiseen, kuten pelleilyyn. Kallinen ja Pirskanen (2022, kappale 6.1) nostavat esille, että parhaimmillaan ryhmä toimii tukena kysymyksiin vastaamisessa. Tässäkin tutkimuksessa ryhmistä yritettiin muodostaa sellaisia, että ne mahdollistavat jokaisen oppilaan osallistumisen sekä avoimen vuorovaikutuksen.

Ryhmähaastattelu toteutettiin puolistrukturoidusti. Puolistrukturoidussa haastattelussa edetään ennalta valikoitujen teemojen kautta, mutta kysymyksiä ja vastauksia voidaan tarkentaa haastattelutilanteessa verrattuna esimerkiksi täysin strukturoituun haastatteluun (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 3.1.1; ks. LIITE 6, haastattelurunko). Pyrin kuitenkin tarttumaan lapsilta esiin nouseviin asioihin,

jotka koin keskustelutilanteessa hyödyllisiksi tutkimuksen kannalta. Ryhmäkeskustelun alussa oppilaat täyttivät viimeisen päivän uutispäiväkirjasta, jonka jälkeen aloitimme keskustelun. Tämän tarkoituksena oli aktivoida ja orientoida oppilaita itse keskustelutilanteeseen.

Tutkijan rooli on myös merkittävä haastattelujen onnistumisen kannalta. Haastattelijan rooli on luoda ilmapiiristä keskusteluun kannustava ja samalla ohjata puhetta sopivissa määrin (Kallinen & Pirskanen 2022, kappale 6.1).

4.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysissä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä, Tuomen ja Sarajärven (2018, kappale 4.4.5) mukaan teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee aineiston mukaan, kuten aineistolähtöinen analyysikin. Analyysin ollessa teoriaohjaava tarkoituksena on, että analysoitavat asiat eivät ole ennalta sovittuja, vaan ne nousevat esille aineistosta, kuten tässä tutkimuksessa (Tuomi & Sarajärvi 2018, kappale 4.4.4). Kuitenkin erona aineistolähtöiseen analyysiin, teoria voi toimia analyysin apuna, vaikka analyysi ei pohjaudukaan suoraan teoriaan. Teoriaohjaavaa analyysiä voidaan käyttää hyvin terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien kokemusten tutkimuksessa (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.2). Esimerkiksi motivaation merkitys uutisten seuraamiseen on tunnistettu aikaisemmissa tutkimuksissa.

Analyysi aloitettiin ryhmäkeskusteluiden litteroinnilla. Päiväkirja-aineistoa käytettiin analyysissa sellaisenaan. Litteroinnin jälkeen tutustuin ja tarkastelin tutkimusaineistoa ja merkitsin sieltä värikoodein tutkimuksen kannalta oleellisia asioita, jokaiseen tutkimuskysymykseen liittyen (Tuomi & Sarajärvi 2018, kappale 4.1). Kaikkien tutkimuskysymysten kohdalla aineistoa tarkastellaan siten, että huomio kiinnittyy kyseisen tutkimuskysymyksen kannalta olennaiseen (Alasuutari 2012). Tätä vaihetta kutsutaan aineiston pelkistämiseksi eli redusoinniksi, jossa epäolennainen sisältö jätetään tutkimuksen ulkopuolelle (Tuomi & Sarajärvi 2018, kappale 4.4.3).

Valittu aineisto kerättiin yhteen, jonka jälkeen havaintoja yhdistettiin etsimällä niistä yhteisiä piirteitä tai nimittäjiä (Alasuutari 2012). Tämän jälkeen suoritettiin aineiston klusterointi eli ryhmittely aihepiireihin, jolloin aineistosta etsittiin käsitteitä, jotka kuvaavat samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia (Tuomi & Sarajärvi 2018, kappale 4.4.3). Aineiston ryhmittelyä on kuvattu taulukossa 2. Aineiston analyysin viimeisenä vaiheena on abstrahointi eli aineiston käsitteellistäminen, jossa muodostetaan tutkimuksen kannalta olennaiset käsitteet (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3)

Taulukko 2

Esimerkki aineiston analyysistä

Aineisto-ote	Koodi/ala-luokka?	Kategoria
”mulle tuli ainakin sellanen ydinaseesta.”	Ydinaseet	Ajankohtaiset uutiset
”Venäjä ukraina sota ja sitten no ei oikeestaan muuta.”	Sota	
”no siis, peliuutisiin. Videopeleistä.”	Videopelit	Mielenkiinnon kohteet
”...yks lego artikkeli, yhestä jyväskyläläisestä lego harrastajasta.”	Vapaa-aika	

4.4 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen toteuttamiseen liittyy useita eettistä pohdintaa edellyttäviä asioita. Osa niistä liittyy tutkimuksen toteuttamiseen laajemmin ja osa siihen, että aineisto kerättiin alaikäisiltä. Myös aiheen mahdollinen arkaluonteisuus edellyttää eettistä pohdintaa, sillä uutisaiheita käsiteltäessä esiin voi nousta rankkoja aiheita sekä ne voivat herättää tunteita, joista kertominen voi olla hyvinkin henkilökohtaista. Aiheen mahdollisen sensitiivisyyden ja sen herättämien tunteiden takia, oli tärkeää, että tutkimukseen osallistujat sekä haastattelija olivat entuudestaan tuttuja

Eettisyys korostuu, kun tutkitaan ihmisiä ja ollaan vuorovaikutuksessa heidän kanssaan (Mertens 2012, 20). Tutkimuksen eettisyyden pohjana on hyvät tieteelliset käytännöt, joilla tarkoitetaan esimerkiksi tutkijan rehellisyyttä sekä huolellisuutta ja tarkkuutta. Tutkijana on kunnioitettava ihmisten ihmisarvoa sekä itsemääräämisoikeutta (Kallinen & Pirskanen 2022, kappale 7.1).

Tutkimukseen osallistujien ollessa lapsia tulee tutkimuksen eettisiä ulottuvuuksia pohtia huolellisesti. Lasten haastatteleminen asettaa tutkimuksen eettisyydelle entistä tarkemmat raamit (Hyvärinen, Nikander ja Ruusuvuori 2017, luku 1). Alaikäiselle on annettava esimerkiksi tietoa tutkimuksesta heille ymmärrettävällä tavalla, jolloin tutkijan tulee käyttää sellaista kieltä, joka on tutkittavien kehitystasolle ymmärrettävissä (Kallinen & Pirskanen 2022, kappale 7.1). Tämä varmistettiin oppilaille suunnatulla selkokielisellä tiedotteella tutkimuksesta. Tutkijan on myös kunnioitettava ihmisten ihmisarvoa sekä itsemääräämisoikeutta (Kallinen & Pirskanen 2022, kappale 7.1). Tässä tutkimuksessa lasten itsemääräämisoikeus huomioitiin ymmärrettävän tiedon antamisen lisäksi muun muassa siten, että tahtoessaan tutkimukseen osallistujat voivat keskeyttää tutkimuksen osallistumisen. Lisäksi, jos tutkija havaitsee, että tutkimukseen osallistuminen ei ole lapsen edun mukaista, tulee tutkijan keskeyttää hänen osallistumisensa. (Kallinen & Pirskanen 2022, kappale 7.1).

Tutkimuksen eettisyyden peruseriaatteiden mukaisesti tutkimukseen osallistumisesta ei tule koitua vahinkoa tai haittaa tutkittavalle (Kallinen & Pirskanen 2022, kappale 7.1). Tämän lisäksi tutkittavien yksilöllisyyttä on kunnioitettava ja suojeltava (Kallinen & Pirskanen 2022, kappale 7.4). Tutkimuksen aihe haastaa tutkimuksen eettisyyttä tällä saralla. Erilaiset uutisaiheet voivat olla pelottavia, jopa ahdistavia lasten näkökulmasta. Tämän takia aineisto kerättiin kahdessa osassa. Aineistonkeruun ryhmähaastatteluisissa pyrittiin takaamaan aineistonkeruun lisäksi se, että lapset pääsevät käsittelemään esiin nousseita asioita ryhmässä, tutun aikuisen läsnä ollessa. Aihetta käsiteltäessä on huomioitava myös, että eri yksilölle eri teemoista puhuminen voi olla vaihtoehtoisesti helppoa ja luonnollista, kun toiselle siitä puhuminen on lähes mahdotonta (Kallinen &

Pirskanen 2022, kappale 7.4). Tämä seikka on huomioitava myös ryhmähaastatteluja toteutettaessa esimerkiksi ryhmien kokoa ja ryhmädynamiikka mietittäessä. Tästä syystä ryhmähaastatteluiden ryhmiä muodostettaessa käytettiin apuna luokanopettajan oppilaantuntemusta.

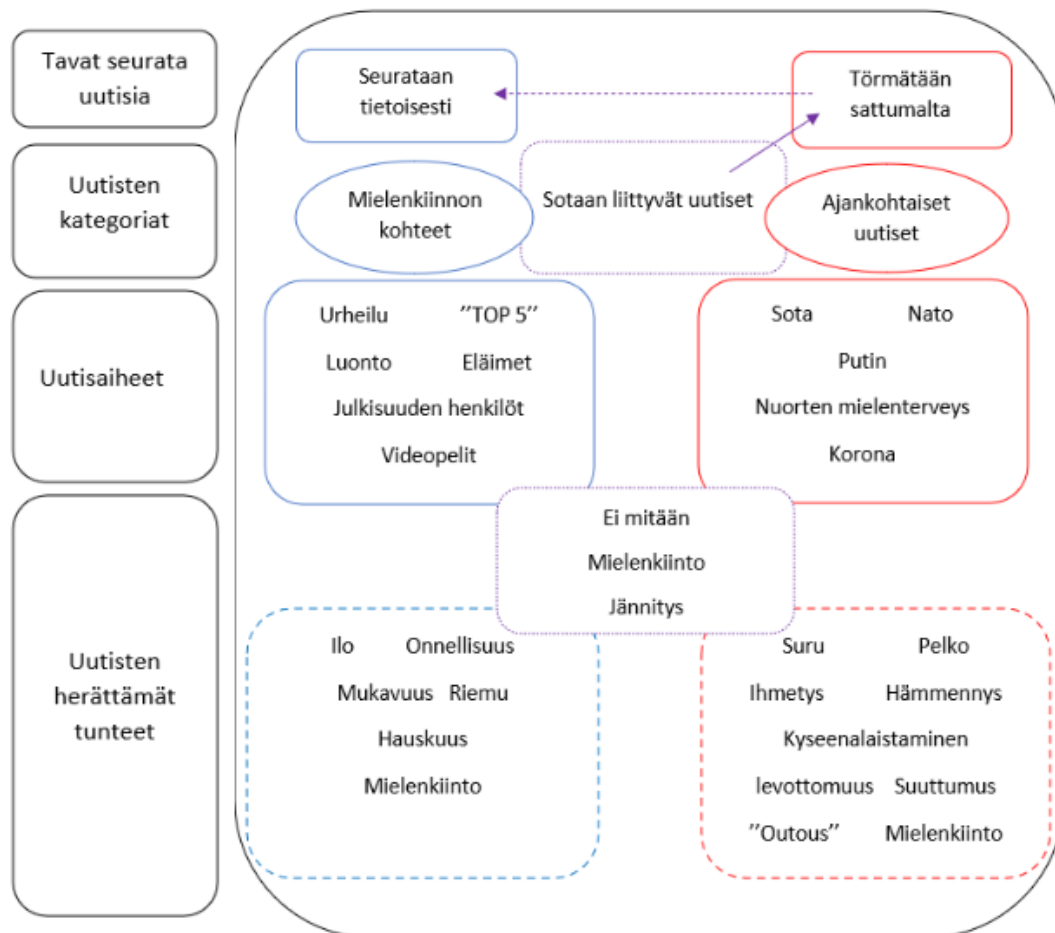
Tämän tutkielman eettisyyttä tarkasteltaessa, on myös mietittävä tutkijan positiota suhteessa tutkimukseen osallistujiin. Erityisesti tilanteissa, joissa tutkittavilta nousee esille hyvin sensitiivisiä teemoja tai tutkittavat kertovat esimerkiksi omista haasteistaan, on syytä pohtia tutkijan roolia. Kuinka toimia eettisesti tämänkaltaisissa tilanteissa roolini ollessa tutun aikuisen ohella myös tutkija? Edellä mainittuja tilanteita, joissa tietyt uutisaiheet mahdollisesti vaivasivat oppilasta, ilmeni haastattelujen aikana muutamia. Tällaisissa tilanteissa pyrin haastattelun aikana tiedustelemaan, millä tavalla jokin uutisaihe painaa oppilaan mieltä sekä keskustelemaan kyseisestä aiheesta, osoittamalla ymmärrystä ja tukea oppilaalle, vaikka roolini olikin totutusta poikkeava. Samalla havaitsin, että kuudesluokkalaiset ajattelevat uutisia kohtalaisen paljon ja suhtautuvat uutisointiin ja uutisaiheisiin pääasiassa todella kypsästi.

5 TULOKSET

Kuviossa 2 on kuvattu kokonaisuutena tutkimuksessa esiin nousseet lasten kohtaamat uutiset sekä niiden herättämät tunteet. Näitä aiheita käsitellään ja tarkennetaan seuraavissa alaluvuissa.

Kuvio 2

Lasten kohtaamat uutiset ja niiden herättämät tunteet

5.1 Uutiset lasten silmin ja väylät niihin

Uutiset oli määritelty uutispäiväkirjaan tutkimukseen sopivalla ja selkokiehisellä tavalla seuraavasti: "Uutinen on ajankohtainen, ihmisiä kiinnostava asia tai tapahtuma, josta kerrotaan mediassa. Yleensä uutinen kertoo uutta tietoa. Uutisia voi löytää esimerkiksi sanomalehdistä, televisiosta, radiosta ja internetistä, kuten somesta. Yleensä uutinen vastaa kysymyksiin mitä, milloin, miksi, miten ja kuka. Uutiset ovat ammattilaisten kuten toimittajien tekemiä."

Valtaosa oppilaista käsitti uutiset kyseisen määrittelyn mukaisesti. Tämän lisäksi osa heistä koki uutiset merkitykselliseksi ja hyödylliseksi osaksi elämää, vaikka ne eivät suuria tunteita herättäisikään, kuten oppilas 1 toteaa:

”...mun mielestä ne on ihan hyödyllisiä, saa tietoa mitä maailmalla tapahtuu, jos tulee ulkomaisia uutisia.” (Oppilas 1/haastattelu)

Myös risteäviä näkemyksiä uutisten määrittelystä ilmeni aineistosta. Oppilas 5 oli vastannut uutispäiväkirjan ensimmäiseen kohtaan, jossa kysyttiin millaisia uutisia, on nähnyt seuraavasti: ”Kuulin, että meillä on koulu-uinnit.” Tämä on mielenkiintoinen nosto siitä, mitä uutiset ovat. Vaikka uutispäiväkirjan alussa oli lyhyt kuvaus uutisten määrittelyssä tässä tutkimuksessa, oli uutisia lähestytty myös antropologisen käsityksen valossa, jossa uutisiksi huomioidaan myös juurut ja muilta ihmisiltä kuullut asiat. (Malik ym. 2013; mukaillen Kovach & Rosenstiel 2007). Tämän lisäksi oppilas 5, mainitsi päiväkirjassaan ”kuulleen ihmisten puhuvan...” uutisista ja oppilas 7 mainitsi kuulleensa uutisista aikuisilta. Tämä voi tietenkin viitata siihen, että ihmiset sekä aikuiset ovat puhuneet tietyistä uutisaiheista, eikä oppilas ole kokenut kerrottavaa asiaa itse uutisena.

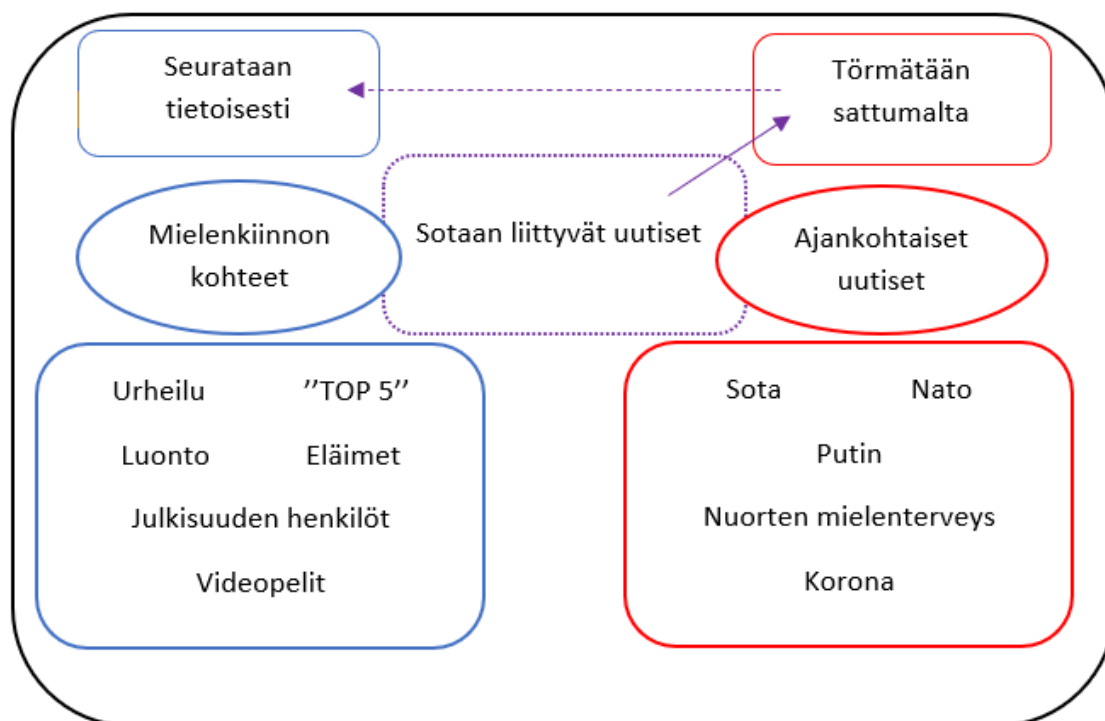
Uutisiin törmättiin eniten puhelimen kautta sekä televisiota katsomalla. Sanomalehtien välityksellä uutisiin törmättiin harvoin ja niiden yhteydessä muutama mainitsivat myös kaupoissa olevat uutisotsikot, eli lööpit. Vähiten uutisaiheiden pariin päädyttiin radion välityksellä. Ainoastaan yksi oppilas mainitsi aktiivisesti lukeneensa lehdestä lapsille suunnattuja uutisia. Puhelimen välityksellä uutisiin törmättiin erityisesti Googlen kautta ja sosiaalisen median alustoilla, kuten TikTok:issa ja Instagramissa. TikTok:issa uutisia tuottivat uutissivustot, kuten YLE sekä yksityishenkilöt. TikTokin kautta saatu uutistieto nähtiin pääosin kiinnostavana. Oppilas 11 mainitsi myös YouTubettajien tekemistä uutisvideoista, jotka käsittelevät ”melkein mitä vaan” aihetta. Osa haastateltavista nostivat esiin, että uutisia tulee vastaan, kun he etsivät tietoa internetistä.

5.2 Millaisia aiheita lasten kohtaamat uutiset käsittelevät?

Vaikka oppilaat vastasivat päiväkirjaan, että eivät katso uutisia, ryhmäkeskustelussa jokainen kuitenkin nosti esille jonkin teeman tai aiheen, jota heidän kohtaanansa uutiset ovat käsitelleet. Uutiset, joita lapset kuluttavat, voidaan jakaa kahteen ryhmään: mielenkiinnon kohteisiin liittyvät uutiset sekä ajankohtaiset, medianäkyvyyttä saavat uutiset (kuvio 3).

Kuvio 3

Lasten kohtaamat uutiset

Mielenkiinnon kohteina olivat muun muassa videopelit, luonto, urheilu, julkisuuden henkilöt ja lasten uutiset. Yksi oppilas mainitsi lukevansa viikoittain "lasten Top 5-uutisia", joita hän kuvasi seuraavasti: "yleensä siellä on jotain julkisuuden henkilöitä ja sitten ilmastonmuutos liittyviä juttuja" (oppilas 3/haastattelu). Kyseinen oppilas mainitsi uutisten olevan kiinnostavia, mutta lukevansa sieltä yleensä vain "lyhyet ja kiinnostavat" uutiset. Oppilaita kiinnostaville uutis-

sille tyypillistä oli oppilaiden motivaatio sekä omaehtoinen tiedon etsiminen kyseisistä aiheista ja motivaatio onkin yksi suurimmista informaation etsimiseen vaikuttavista tekijöistä (Malik, ym. 2013).

Ajankohtaiset uutiset käsittelivät pääasiassa Venäjän ja Ukrainan välistä sota, ydinaseita ja Venäjän presidentti Vladimir Putinia. Oppilas 3 kuvaili uutisia, joita näkee usein mediassa seuraavasti: ”Ainahan ne kaikki sodat ja taudit on vahvasti esillä.”, joka ilmentää käsitystä siitä, millaiset uutiset saavat näkyvyyttä. Ajankohtaisten uutisten kuluttamiseen liittyi vahvasti se, että niihin törmättiin usein vahingossa ja niitä ei välttämättä lueta otsikkoa enempää, kuten oppilaat 1 ja 8 toteavat:

”No en ole lukenut, mutta otsikoita: formula, Ukrainan sota... Ja muita valtioihin liittyviä uutisia.” (Oppilas 1/päiväkirja)

”...en mäkään hirveesti nää uutisia ellei vahingossa telkkarista tuu jotain.” (Oppilas 8/haastattelu)

Monissa sotaan liittyvissä uutisissa nostettiin esille ydinaseet yhteydessä Venäjään. Muun muassa oppilaat 5 ja 9 olivat viikon aikana törmänneet uutiseen, joka käsitteli Venäjän ydinaseita ja he ovat maininneet, että:

”Uutinen oli ydinase, siinä puhuttiin Ukrainan ja Venäjän sodasta ja aikooko Venäjä käyttää sitä Ukrainaa vastaan?” (Oppilas 5/päiväkirja)

”Minulle jäi mieleen se, että ydinaseet tekevät valtavaa tuhoa ja Venäjä omistaa sellaisen.” (oppilas 9/päiväkirja)

Myös oppilas 12 nosti haastattelussa esiin ”Venäjän ydinaseuhkaukset” ja oppilaat 4 ja 6 sivusivat aihetta ryhmäkeskusteluissa. Tämän lisäksi oppilas 12 mainitsi nähneensä uutisissa sotakuvia, jotka olivat jääneet mieleen.

Kuitenkin osalle vastaajista monet ajankohtaiset uutiset, kuten sotaan liittyvät uutiset, kuuluivat mielenkiinnonkohteisiin, joka ilmeni esimerkiksi päiväkirjan yksityiskohtaisella täyttämällä sekä seikkaperäisellä kertomisena haastattelussa:

”Olen kuullut Venäjän ydinaseuhkauksista. Venäläisistä uutisista, joissa yritetään pilata Suomen maine. Unkari jarruttaa Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyttä. Turkki uhkailee estää Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyttä... Suomen ja Viron presidentit tapasivat...” (Oppilas 12/päiväkirja)

”...ainakin se, kun Putin uhkaili ydinaseillaan ja se, että pelätään, jos Putin käyttää ydinasettaan Ukrainaan, niin Yhdysvallat tulee ja käyttää omaa ydinasettaan Putinia vastaan...” (Oppilas 12/päiväkirja)

Sodan lisäksi oppilaat 7 ja 8 mainitsivat, että uutisista on jäänyt mieleen myös ”Sanna Marina jauhojengi”. Tämä voidaan nähdä uutisista ajankohtaiseksi sekä mielenkiinnon kohteeksi, vaikka aihe ei ollut enää pinnalla kyseisellä viikolla. Vaikka kyseinen päiväkirjamerkintä voidaan nähdä oppilaiden ”pelleilynä”, se on aineiston kannalta tärkeä nosto mieleen jääneistä uutisista. Lasten kohtaamia uutisia tiedusteltiin keskusteluissa kysymällä myös millaisia uutisia he ovat kohdanneet pidemmällä aikavälillä, viimeisen vuoden aikana. Lasten kohtaamat uutiset olivat useimmiten paljon medianäkyvyyttä saaneita aiheita. Ukrainan sodan lisäksi lapset mainitsivat muun muassa koronan, nuorten masennuksen ja muita terveyteen liittyviä uutisia sekä kuningatar Elisabethin kuoleman.

Lisäksi osa oppilaista myös mainitsi, että uutiset, joihin aluksi törmättiin vahingossa, alkoivat herättämään mielenkiintoa, jolloin ajankohtaisista uutisista muodostui samalla myös mielenkiinnon kohteita. Tämä ilmeni esimerkiksi siten, että ”...no sitten tulee katottua tavallista enemmän telkkaria [uutisia]...” (Oppilas 8).

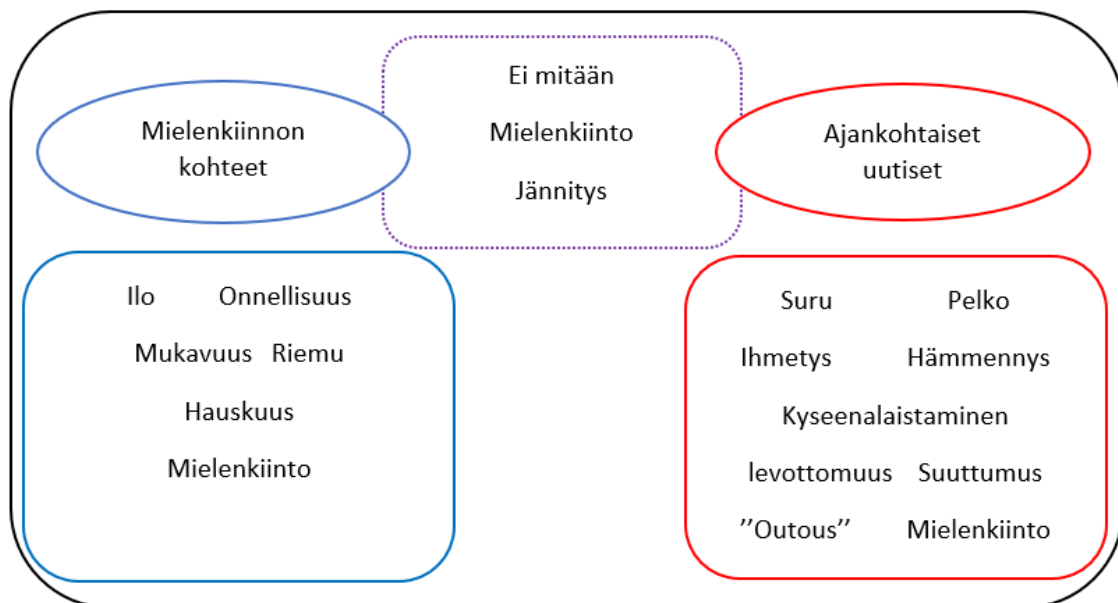
5.3 Millaisia tunteita lapset kertovat uutisten herättäneen?

Kaikille osallistujille uutiset herättivät joitakin tunteita. Tunteet olivat vahvasti sidoksissa uutisten sisältöön. Ajankohtaiset uutiset herättivät paljon pelon, surun, suuttumuksen ja kyseenalaistamisen tunteita. Oppilaita kiinnostavat uutiset herättivät pääasiassa ilon, hauskuuden ja mukavuuden tunteita. Mielenkiinto ja kiinnostus olivat ainoat tunteet, joita molempien ryhmien uutiset herättivät.

Eniten uutiset herättivät pelon, ihmetyksen ja mielenkiinnon tunteita. Oppilas 5 oli maininnut uutisten herättävät ”outouden” tunteen, joka kuvaa hyvin sotauutisiin liittyvää ihmetyksen, kummastuksen ja pelon yhdistelmää. Se myös kiteyttää aineistossa esiin nousevat hämmennyksen tunteet.

Kuvio 4

Uutisten herättämät tunteet

Yleisin aineistossa herännyt tunne oli sotauutisointiin liittynyt pelko. Sotauutiset herättivät myös ”sellasta kyseenalaistamista” (oppilas 4), jonka nosti esille useampi oppilaista. Kyseenalaistamisen rinnalla oppilaat mainitsivat myös ihmetyksen ja hämmennyksen tunteet. Sotauutiset herättivät kuitenkin pelon, surun ja ahdistuksen lisäksi usein mielenkiintoa, kuten yksi oppilaista mainitsi keskustelussa:

“...aika sama, mutta sitten kuitenkin semmonen mielenkiinto vaikka on semmosia surullisia uutisia.” (oppilas 5)

Aikaisemmissa tutkimuksissa sotiin ja kriiseihin liittyvät uutiset ovat herättäneet lapsissa surun ja masennuksen tunteita. Pienemmät lapset ovat olleet haavoittuvaisempia visuaaliselle materiaalille, vanhempien lasten ollessa enemmän peiloissaan abstrakteista uhista, kuten ydinsodasta (Alon-Tirosh & Lemish 2014, 110; mukailten Cantor, Mares & Oliver, 1993). Myös ydinaseet mainittiin ryhmäkeskusteluissa. Kysyttäessä millaisia uutisia edellisviikolla nousi esiin oppilas 6 mainitsi: “...mulle tuli ainakin sellanen... ydinaseesta...” vastausta seurasi varovainen, hermostunut nauru. Kiinnitin vastaukseen huomiota jo ryhmäkeskustelussa, mutta on kuitenkin haastavaa tulkita, johtuiko hermostunut nauru siitä, että itse aihe hermostuttaa vai sen ääneen sanominen. Tämän lisäksi oppilas 9 mainitsi päiväkirjassaan törmänneensä uutiseen, joka liittyi Venäjän ydinaseisiin. Kyseinen uutinen herätti hänen mukaansa levottomuutta. Sotauutiset herättivät osassa oppilaista myös vahvaa suuttumusta ja turhautumista, kuten oppilas 12 toteaa keskusteluissa: “...no suuttumusta on ollu kaikissa vitonen ja pelkoa, jännitystä ja surua...”

Satunnaiset ajankohtaiset uutiset herättivät myös erilaisia tunteita, kuten ihmetystä ja mielenkiintoa. Oppilas 9 oli viikon aikana nähnyt uutisen nuorten sähkötupakan käytöstä ja se herätti hämmennystä:

“Minulla jäi mieleen se, että sähkötupakan käyttö ei ole hyväksi. Ja, miksi ihmeessä nuoret käyttävät sitä?” (Oppilas 9/päiväkirja)

Edellä mainittujen tunteiden lisäksi lapset kokivat myös iloa, innostumista ja hauskuutta uutisten välityksellä. Nämä tunteet liittyivät usein sellaisiin aihepiireihin, jotka olivat lapsille mieleisiä ja kiinnostavia. Nämä tunteet eivät kuitenkaan vaikuttaneet olevan lasten kokemusten mukaan yhtä voimakkaita kuin esimerkiksi pelko:

”No ehkä jotain pieniä, jotain ehkä mielenkiintoa tai joskus jos oli hauska uutinen, nii sel-
laista iloisuutta, mut ei oikeestaan muuten.” (Oppilas 1/haastattelu)

Tunteiden voimakkuutta kuvaa myös se, että sotaa käsittelevät ja tunteita herät-
tävät uutiset jäävät mieleen paremmin. Osa uutisista ei oppilaiden mielestä he-
rättänyt mitään tunteita ja tämä oli hyvin yleinen vastaus aineistossa sekä päivä-
kirjassa että ryhmäkeskusteluissa. Uutiset, jotka herättävät vain vähän tunteita
tai eivät herätä tunteita ollenkaan, jäävät mahdollisesti huonommin mieleen, ku-
ten oppilas 12 on kuvannut:

”...mutta oli puhelimen uutisten joukossa joitain ilosiakin uutisia, mutta en nyt tähän hä-
tään muista mitä. Olisiko ollut jotain eläimiin liittyvää.” (Oppilas 12/päiväkirja)

5.4 Millaisia emotionaalisen hyvinvoinnin merkityksiä lapset antavat uutisista heränneille tunteille?

Lasten antamia merkityksiä uutisten herättämille tunteille tiedusteltiin uutispäi-
väkirjassa sekä ryhmäkeskusteluissa kysymällä ovatko uutiset tulleet myöhem-
min mieleen ja miten uutisten herättämät tunteet ovat vaikuttaneet omaan toi-
mintaan. Lähes jokainen lapsista koki, että tunteet eivät vaikuttaneet omaan toi-
mintaan myöhemmin. Monet heistä sanoivat kuitenkin, että uutiset voivat tulla
myöhemmin mieleen ja niistä tulee keskustelua kavereiden tai perheen kanssa,
mutta niiden ei koettu vaikuttavan omaan toimintaan. Tämän osalta on syytä
pohtia sitä, millä tavalla oppilaat käsittävät uutisten ”vaikuttamisen” omaan hy-
vinvointiin liittyen. Erityisesti sotauutiset saattoivat jäädä mieleen ja ne saattoi-
vat palata myös myöhemmin mieleen, kuten oppilas 5 toteaa:

”Joo... Sellasta pelkoa ja silleen jäi miettimään.” (Oppilas 5/haastattelu)

Oppilas 5 oli myös päiväkirjassaan pohtinut että: "...ja aikooko Venäjä käyttää sitä [ydinasetta] Ukrainaa vastaan?", jonka voi tulkita huolestuneisuutena aiheetta kohtaan.

Vaikka osa oppilaista mainitsi, että uutiset palasivat mieleen myöhemmin tai niitä jäätiin miettimään, ahdistuksen tunne nousi esille vain vähän. Lisäksi osa koki, että vaikka uutiset herättivät erilaisia tunteita ja niiden vakavuus tiedostettiin, uutisten ei kuitenkaan anneta vaikuttaa omaan toimintaan.

"No mä vaan ajattelen sitä, että ne vaan on niinku silleen... Että ei mitenkään silleen kauheesti vaikuta (omaa toimintaan)." (Oppilas 6/haastattelu)

"...en mäkään silleen oo jäänyt miettimään, oon mä aina tiedostanu, että ne on olemassa, mutta en sillee miettinyt." (Oppilas 5/haastattelu)

Tämän lisäksi yksi oppilaista kertoi, että vahvat tunteet vaikuttivat siihen, kuinka uutisista esimerkiksi keskusteli kavereiden tai perheen kanssa:

"...noo, no surullisesta uutisesta tai jostain venäjä uutisesta saattaa puhua vihasella sävyllä." (Oppilas 12/haastattelu)

"...vielä tarkennuksena siitä kyllä sitä vihapuhetta ylipäätään kaikista uutisista mitkä ärsyttää. Ei pelkästään tietystä aiheesta, ylipäätään kaikista mikä ottaa päähän." (Oppilas 12/haastattelu)

Mielenkiintoinen yksityiskohta kyseisen oppilaan haastattelussa oli termi "vihapuhe", jolla oppilas kuvasi tapaansa puhua uutisista vihaisesti. Yleisesti vihapuheella viitataan viestintään, joka levittää tai lietsoo vihaa henkilöä tai ihmisryhmää kohtaan (yhdenvertaisuus.fi). Kyseinen oppilas oli kuitenkin selkeästi tietoinen ja kiinnostunut ajankohtaisista aiheista. Uutispäiväkirjassa oli kuvailtu tarkasti uutisia, joihin hän oli törmännyt. Hän myös kuvasi esimerkiksi sotauutisten herättävän voimakkaita tunteita:

”No suuttumusta on ollu kaikissa vitonen ja pelkoa, jännitystä ja surua vähän, mutta mielenkiintoa myös aika paljon silleen.” (Oppilas 12/haastattelu)

Myös muutamassa muussa haastattelussa nousi esille se, että uutisaiheista keskustellaan ystävien tai perheen kanssa. Oppilas 6 mainitsi, että ”...no jos on sellanen tosi iso asia, niin kotona puhutaan.” Toisaalta osa oppilaista mainitsi, että uutisista ei keskustella vaan ”ihan itekseen” (oppilas 8) mietitään ja ”me ei oikein silleen puhuta mistään uutisista [kotona].” (oppilas 4).

Mielenkiintoinen havainto oli oppilaan 12 uutispäiväkirjan kohdassa, jossa kysyttiin: millaisia asioita sinulle jäi mieleen uutisista? Hän oli vastannut: ”Eipä jäänyt muuta mieleen, kuin sotakuvia.” Onkin syytä pohtia viittaako ”eipä jäänyt muuta mieleen...” siihen, että ei oikeastaan ole jäänyt mitään mieleen vai siihen, että oppilas tiedostaa sen, että aiheesta uutisoidaan paljon ja puhuu ikään kuin turhautuneeseen sävyyn sodasta. Tulkitsen tämän niin, että kyseinen oppilas on turhautunut ja suuttunut sodasta ja vastaus on muotoiltu sarkastisesti, koska kyseisen päivän päiväkirjaan hän on merkinnyt, että uutiset ovat herättäneet suuttumusta täydellä voimakkuudella (5).

Mielenkiinnon kohteita käsitteleville uutisille oppilaat eivät antaneet juuriakaan emotionaaliseen hyvinvointiin liittyviä merkityksiä, muutamaa tapausta lukuun ottamatta. Oppilas 11 mainitsi, että peleihin liittyvät uutiset ovat herättäneet mielenkiinnon ja iloisuuden tunteita, mutta ei kokenut niiden vaikuttaneen omaan toimintaansa. Hän kuitenkin mainitsi, että peleihin liittyvistä uutisista tulee puhuttua paljon pelaamisen ohessa, jolloin ne ovat läsnä sosiaalisessa kontekstissa. Kuten oppilaiden 11 ja 12 kohdalla ilmeni, uutisista keskusteltiin jonkin verran perheen tai ystävien kanssa, vaikka uutisaiheet olivat hyvin erilaisia.

6 POHDINTA

Tässä pro gradu-tutkielmassa tutkittiin kuudesluokkalaisten kokemuksia uutisten herättämistä tunteista ja millaisia merkityksiä oppilaat antavat uutisista heränneille tunteille.

Lasten kohtaamat uutiset ja niiden sisällöt. Tuloksista ilmenee se, että lähes jokainen oppilaista oli viikon aikana nähnyt uutisia, vaikka ei niitä tietoisesti ole etsinyt. Jokainen oppilaista oli törmännyt ainakin Venäjän ja Ukrainan sotaan liittyviin uutisiin. Havainto ei sinällään ole yllättävä, koska aiheesta on uutisoitu paljon aineistonkeruun aikana.

Eniten uutisia kulutettiin puhelimen ja television välityksellä. Tämän lisäksi useampi oppilas mainitsi lukevansa otsikoita esimerkiksi sanomalehdistä tai kaupoissa olevista lööpeistä. Kuitenkin säännöllinen uutisten seuraaminen oli harvinaisempaa. Osa oppilaiden kohtaamista uutisista käsittelivät heidän ”mielenkiinnon kohteita”, jossa esiin nousseita teemoja olivat muun muassa urheilu, luonto/eläimet, julkisuuden henkilöt sekä pelit. Näihin uutisiin liittyi vahvasti oma motivaatio niiden pariin hakeutumisessa.

Osa uutisaiheista saattoi myös nousta mielenkiinnon kohteiksi, vaikka niihin törmättiin aluksi niiden ajankohtaisuuden takia. Sotauutiset olivat osalle oppilaista tällaisia. Ajankohtaisiin uutisiin törmättiin aineiston mukaan juuri siten, että niitä ei varsinaisesti etsitty. Myös Bergström ja Belfrage (2018, 585) havaitsivat, että nuoret törmäävät uutisiin sosiaalisessa mediassa enemmän kuin heidän aikomuksensa ovat olleet. Malik ym. (2013) ovat maininneet, että lapsille uutiset voivat näyttäytyä ”tylsinä aikuisten huolenaiheina”, jotka eivät kiinnosta heitä. Tässä tutkimuksessa tällaiset maininnat olivat kuitenkin harvinaisia ja pääasiassa lapset olivat kiinnostuneita uutisista.

Mielenkiintoinen havainto oli tuloksissa esitelty opettajalta kuultu uutinen koulu-uinnista. Päiväkirjan alussa oli määritelty, mitä uutiset kyseisessä tutkimuksessa tarkoittavat. Oppilas 5 oli kuitenkin lähestynyt uutisen käsitystä antropologisesta näkökulmasta, jossa myös muiden kertomat asiat voidaan nähdä uutisina (Malik ym. 2013; mukailen Kovach & Rosenstiel 2007). Myös oppilaat 7

ja 8 mainitsivat, että ovat kuulleet ”muiden puhuvan” uutisista tai aikuisilta. Tämä voi viitata myös antropologiseen käsitykseen uutisista, joissa kaikki kokemusmaailman ulkopuolella tapahtuva voidaan nähdä uutisena (Malik ym. 2013; mukaillen Kovach & Rosenstiel 2007). Kuitenkaan oppilaiden 7 ja 8 kohdalla ei voida sanoa, millaisista aiheista on ollut kyse.

Tutkimuksessa ilmeni, että oppilaat kohtaavat uutisia monen eri kanavan kautta. Selvästi eniten uutisiin törmättiin internetissä Googlen ja eri verkkosivujen kautta sekä eri sovellusten, kuten Instagramin ja TikTok:in välityksellä. Toiseksi eniten uutisia nähtiin televisiossa. Tämän lisäksi uutisia kulutettiin radion ja sanomalehtien välityksellä. Osa oppilaista nosti uutisten hyödyllisyyden esille keskusteluissa. Internet sekä sosiaalinen media on noussut uutiskanavien pääväyläksi (Bergström & Belfrage 2018, 583), joten ei ole yllättävää, että oppilaat kuluttivat uutisia pääasiassa puhelimella eri verkkosivujen ja sovellusten kautta. Oppilaat mainitsivat haastatteluissa myös YouTuben kautta katsottavat ”uutisvideot”. On syytä pohtia missä määrin YouTubessa olevat videot voidaan nähdä uutisvideoina esimerkiksi erilaisten kaupallisten yhteistöiden myötä. Tämän myötä lasten ja nuorten medialukutaito korostuu, joka antaa entistä enemmän syytä laadukkaalle mediakasvatukselle esimerkiksi koulussa.

Tutkimuksen toteuttamisen aikana oppilaat kohtasivat selvästi eniten uutisia liittyen Ukrainan ja Venäjän väliseen sotaan, koska kyseisellä viikolla uutisoitiin paljon kyseisestä aiheesta. Monet oppilaiden kohtaamat uutisaiheet liittyivät myös välillisesti sotaan, kuten ydinaseisiin, Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyteen, Putiniin sekä hänen terveyteensä. Nämä olivat ajankohtaisia ja paljon medianäkyvyyttä saaneita uutisia. Tähän kategoriaan kuului lisäksi satunnaiset uutiset, kuten nuorten masennukseen ja ilmastonmuutoksen liittyvät uutiset. Näitä teemoja ei kuitenkaan noussut esille lähellekään yhtä paljoa.

Tunteet. Myös uutisten herättämät tunteet olivat osittain samanlaisia oppilaiden keskuudessa. Sotaan liittyvät, ajankohtaiset uutiset herättivät pelkoa, surua, ahdistusta sekä mielenkiintoa. Arviot tunteiden voimakkuudesta vaihtelivat oppilaiden välillä. Mielenkiinnon kohteisiin liittyvät uutiset herättivät mielen-

kiinnon, ilon ja hauskuuden tunteita, mutta nämä tunteet eivät oppilaiden mukaan olleet yhtä voimakkaita kuin sotauutisten herättämät tunteet. Voimakkaampia tunteita herättäneet uutiset myös todennäköisesti jäivät paremmin oppilaiden mieleen. Haastatteluista ja päiväkirjoista ilmeni selkeästi se, että erityisesti sotauutiset herättivät tunteita sekä uutisiin liittyviä aiheita mietittiin paljon, vaikka oppilas ei sitä suoraan haastatteluissa olisi maininnutkaan.

Kokkosen (2017, luku 1) mukaan tunteet ohjaavat vahvasti toimintaamme, kuten käyttäytymistämme, ajatuksiamme ja suhteita muihin ihmisiin. Myös tämän tutkimuksen aineisto osoitti, että tunteilla on merkitystä esimerkiksi ajatteluumme. Moni oppilas raportoi sotauutisten herättäneen erilaisia tunteita, kuten ahdistusta. Oppilaat miettivät näitä uutisia ja usein ne tulivat mieleen myös myöhemmin.

Uutisten herättämällä tunteilla on suora yhteys ajankohtaan, jolloin aineisto on kerätty. Sotauutiset luonnollisesti herättävät pelon, surun, ahdistuksen tai vihan tunteita. Tämän lisäksi edellä mainitut tunteet olivat oppilaiden mukaan voimakkaampia kuin esimerkiksi mielenkiinnon kohteiden herättämä innostus tai hauskuus.

Emotionaalisen hyvinvoinnin merkitykset. Ensisilmäys aineistoon aiheutti epäilyn, että kolmanteen tutkimuskysymykseen vastaaminen tulee epäonnistumaan vastausten ollessa hyvin vähäsanaisia. Aineiston tarkempi tarkkailu kuitenkin muutti näkökulmani ja aineistosta löytyi monenlaisia merkityksiä oppilaiden emotionaalisen hyvinvoinnin osalta. Vaikka suuren osan mukaan uutisilla ei ollut vaikutusta heidän toimintaansa, aineiston mukaan erilaisia merkityksiä kuitenkin löytyi. Onkin syytä pohtia, millä tavalla oppilaat käsittävät uutisten ”vaikutuksen” omaan emotionaaliseen hyvinvointiin. Onko uutisilla merkitystä oppilaiden emotionaaliselle hyvinvoinnille, jos ne tulevat myöhemmin mieleen. Ja onko uutisista keskustelu muiden kanssa erilaisten tunteiden käsittelemistä.

Jatkuvalla negatiivisten uutisten kulutuksella on havaittu olevan yhteys ihmisten emotionaaliseen hyvinvointiin (Hering 2020, 3). Tässä tutkimuksessa ei

samanlaista johtopäätöstä voidaan vetää, koska seurantajakso on lyhyt. On kuitenkin huomioitava, että uutiset herättivät voimakkaitakin tunteita kuten ahdistusta, joita oppilaat saattoivat miettiä myöhemmin. Voidaan kuitenkin sanoa, että uutisilla ja niiden herättämillä tunteilla voi olla negatiivinen vaikutus lasten emotionaaliseen hyvinvointiin.

Koen, että laadullinen fenomenologis-hermeneuttinen tutkimus oli onnistunut valinta aiheen tutkimiseen, koska aineiston keräämisen yhteydessä huomasin hyvin yksilölliset erot aiheeseen liittyen. Lapset seuraavat uutisia hyvin eri tavalla, käsittelevät aiheita eri tavalla ja jopa käsittävät uutiset erilaisiksi. Tämän oivalluksen kiteytti oppilaan 12 päiväkirjan kohta, jossa kysyttiin, mistä näit, kuulit tai luit uutisia? Kyseinen oppilas on vastannut: "Kuulin yhdeltä tyypiltä, tarkistin sitten jälkeenpäin.", mikä osoittaa tiettyä lähdekriittisyyttä jo kuudesluokkalaiselta. Toisaalta tutkimuksessa havaittiin, että osa ei seuraa uutisia tietoisesti ollenkaan.

Kaikkiaan aineiston pohjalta voidaan sanoa, että suuri osa lapsista kuitenkin tiedostaa asioita, joita maailmalla uutisoidaan, vaikka he eivät uutisia seuraisikaan. Huomioitavaa on kuitenkin, että aika ja maailmantilanne uutisoinnin suhteen on hyvin poikkeuksellinen. Tämän lisäksi huomion arvoista on se, että uutisaiheet ovat arjessa läsnä ilman niiden aktiivista seurantaa.

7 TUTKIMUKSEN ARVIOINTI

Tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi aineiston käsittelyssä ja analysoinnissa on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä (Fingeroos ym. 2022, 64). Tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä on pohdittu paljon ja tutkimus on toteutettu mahdollisimman eettisesti (ks. luku 4.4).

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta olennaista laadullisessa tutkimuksessa ovat havaintojen luotettavuus sekä puolueettomuus (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 6.1). Näitä molempia pyritään parantamaan siten, että tutkimukseen

osallistujia pyritään ymmärtämään ja tulkitsemaan mahdollisimman objektiivisesti. On selvää, että tutkija on osa aineiston analyysiä, koska tutkija on luonut tutkimuksen ja muodostaa havainnot ja johtopäätökset (Fingeroos ym. 2022, 34). Tutkimukseni kannalta olennaista on se, että tiedostan omat ennakkokäsitykset aiheeseen liittyen ja olen ottanut ne huomioon tutkimuksen toteuttamisen aikana.

Tämän lisäksi laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen liittyy vahvasti validiteetin sekä reliabiliteetin käsitteet: validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkitaan sitä, mitä on luvattu ja reliabiliteetilla viitataan tutkimustulosten toistettavuuteen (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 6.2). Koen, että tässä tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on ollut tarkoitus tutkia eli lasten kokemuksia uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa. Aineistossa selvisi millaisia uutisia lapset seuraavat, millaisia tunteita uutiset herättävät ja millaisia emotionaalisen hyvinvoinnin merkityksiä lapset antavat uutisista heränneille tunteille. Kuitenkin tutkimustulosten toistettavuutta on haastavaa arvioida. Kyseisen kaltainen tutkimus olisi kuitenkin mielenkiintoista toteuttaa eri ajankohtana, jolloin esiin nousisi muita uutisaiheita.

Aineistonkeruussa luotettavuutta ja yhdenmukaisuutta on pyritty parantamaan päiväkirjassa olleiden kysymysten sekä keskusteluaiheiden asettelulla. Keskustelua ohjatesa havaitsin, että lapsia tutkittaessa on haastavaa olla ohjailmatta tai ”auttamatta” vastausten syntymisessä. Koen kuitenkin onnistuneeni tässä kohtalaisen hyvin pyrkimällä objektiivisuuteen haastattelutilanteissa. Haastatteluissa suosin avoimia kysymyksiä ja käytin jokaisessa haastattelussa samaa haastattelurunkoa.

Toinen luotettavuuteen liittyvä tekijä on keskustelujen ajankohta, jolloin ne pidettiin. Keskustelut järjestettiin maanantaiamuna kello 8.15-9.45, joka ei tutkitusti ole paras aika suorittaa tuottavaa työskentelyä. Sinisellä maanantailla (blue monday) viitataan käsitykseen, jonka mukaan hyvinvointi on heikointa maanantaiamuna (Weigelt ym. 2019, s. 569), ja tämä on voinut heikentää aineiston laatua

tässä tutkimuksessa. Tämän lisäksi käytännön syistä haastatteluiden toteuttamiseen oli aikaa 1,5 tuntia, mikä asetti tietynlaisen aikapaineen, jotta jokainen haastateltava ehtisi saada äänensä kuuluviin.

Lisäksi myös oma roolini keskustelun ohjaajana oli asia, jota pohdin paljon. Kuinka paljon osallistun itse keskusteluun ja millä tavalla rohkaisen tutkittavia vastaamaan kysymyksiin? Dialogiseen keskusteluun pyrittäessä, tutkija ei ole pelkästään haastattelija tai kysymysten esittäjä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 3.2). Ryhmäkeskusteluissa pyrin siihen, että keskustelutilanne olisi ollut keskustelunomainen, mutta todellisuudessa luontaisen keskustelun luominen oli haastavaa ja sitä ilmeni vain osassa keskusteluissa. Tähän olisi mahdollisesti voinut vaikuttaa suuremmilla ryhmillä. Toisaalta häpeäntunne voi estää oppilaita kertomasta (TenHouten 2021), mitä he oikeasti ajattelevat. Tästä näkökulmasta pienemmät ryhmät voivat toimia jopa paremmin, jotta oppilaiden on helpompi kertoa näkemyksiään ja ajatuksiaan.

Kuten kaikkiin aineistonkeruumenetelmiin, myös ryhmäkeskusteluun liittyy erinäisiä haasteita. Kallisen ja Pirskaisen (2022) mukaan lasten puheenvuorot voivat jakautua epätasaisesti ja yksittäisen lapsen mielipide voi jäädä kuulematta. Tähän pyrittiin vaikuttamaan ryhmien jakamisella suunnitelmallisesti sellaisiin ryhmiin, joissa vuorovaikutus saadaan toimimaan. Koen, että onnistuin ryhmien jakamisessa hyvin, eikä häiriökäyttäytymistä ilmennyt. Keskusteluissa havaitsin kuitenkin, että osa hiljaisemmista oppilaista ei välttämättä kertonut omin sanoin ajatuksiaan, vaan vastasi samalla tavalla kuin edeltävä puhuja. Epäilen, että tämä ei kuitenkaan johdu suoraan ryhmistä, joissa keskustelut suoritettiin.

Koen, että ryhmäkeskusteluiden rinnalla kerätty päiväkirja-aineisto lisää tutkimuksen luotettavuutta, vaikka kyseisiin aineistonkeruu menetelmiin liittyvät omat haasteensa. Tuomen ja Sarajärven (2018, kappale 3.3) mukaan päiväkirja-aineisto voi tuottaa tutkijalle laihan aineiston. Tämä näkyi tässäkin tutkimuksessa siten, että kaikki oppilaat eivät olleet täyttäneet päiväkirjaa jokaisena päivänä. Päiväkirja-aineiston avulla oppilaita orientoitiin ryhmäkeskusteluun sekä se myös mahdollisti oppilaiden kokemusten esiin tuomisen kirjallisena.

Päiväkirjan viimeinen päivä täytettiin ennen ryhmäkeskustelua. Havaittiin kuitenkin, että tämä ei välttämättä ollut paras tapa täyttää päiväkirjaa, koska oppilaat olivat valmiita eri aikaan. Tämä aiheutti mahdollisesti sen, että osa oppilaista ei kerennyt rauhassa täyttää päiväkirjan viimeistä päivää. Voi tietenkin olla, että osalle oppilaista viimeisen päiväkirjan kohdan täyttäminen toimi hyvänä orientaationa haastatteluun.

Orientoinnin lisäksi oppilaiden motivointi on olennainen osa onnistunutta ryhmäkeskustelua, kun tutkittavat ovat lapsia. Motivointiin sisältyy esimerkiksi se, että kerrotaan tutkittaville, minkä takia tutkimukseen olisi syytä osallistua. Tämän lisäksi on syytä kertoa minkä takia haluaa kuulla juuri kyseisen joukon mielipiteitä aiheesta. (Kallinen & Pirskanen 2022, luku 3.2.)

Oppilaiden motivoituneisuus näkyi esimerkiksi siinä, ettei uutispäiväkirjoissa ja ryhmäkeskusteluissa ilmennyt ”pelleilyä” oikeastaan ollenkaan. Ainoa viittaus vitsailuun oli oppilaiden 7 ja 8 päiväkirjoissa, joissa heille oli jäänyt uutisista mieleen ”Sanna Marin jauhojengi”. Aiheesta ei kyseisellä viikolla ollut uutisoitu ja he olivat uutispäiväkirjassa kyseisen päivän kohdalla maininneet molemmat, että eivät ole nähneet uutisia. Kyseinen nosto on kuitenkin aiheellinen uutisaiheita tutkittaessa ja aiheena liittyisi sekä mielenkiinnon kohteisiin että ajankohtaisiin uutisiin. Aihe ei kuitenkaan ryhmäkeskusteluissa noussut esille.

Päiväkirja-aineiston keruu tapahtui 4.10.2022–10.10.2022, joten ei ole yllättävää, että valtaosa uutisista, johon viikon aikana törmättiin, käsitteli sotaa. Aiheet olisivat hyvin todennäköisesti toiset, jos tutkimus olisi suoritettu esimerkiksi vuotta aiemmin. Oppilaat kuitenkin nostivat esille aiemmin pinnalla olleita aiheita, kuten koronan ja kuningatar Elisabethin kuoleman, joista molemmat ovat saaneet paljon mediahuomiota, kun ne ovat olleet ajankohtaisia.

7.1 Jatkotutkimusaiheita

Uutisia ja tietoa on jatkuvasti enemmän saatavilla, joten aiheen tutkimukselle on myös tarvetta tulevaisuudessa. Erityisesti uutisten merkityksiä ja vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin liittyen olisi syytä tutkia lisää.

Kuten edellä on mainittu, aineistonkeruun ajankohdalla on ollut suuri merkitys aineiston sisältöön. Samantapaisen aineiston kerääminen eri ajankohtana voisi tuottaa täysin erilaisia tuloksia, joista voisi olla hyötyä lasten kohtaamien uutisten tutkimuksessa. Myös kyseisen kaltaisen aineiston kerääminen pidemmällä otantajaksolla voisi olla mielenkiintoinen tutkimuskohde.

Koen tärkeänä, että uutisten herättämiä positiivisia ja myönteisiä tunteita ja niiden vaikutuksia hyvinvointiin liittyen myös tutkittaisiin, esimerkiksi: uutisten herättämien myönteisten tuntemusten vaikutus lasten emotionaaliseen hyvinvointiin. Näiden tunteiden tutkimisen haasteellisuus ilmeni kuitenkin tässä tutkimuksessa siten, että myönteisiä uutisia kohdattiin suhteessa sotaan liittyviin uutisiin paljon vähemmän, eivätkä ne oppilaiden mukaan herättäneet tunteita juuri ollenkaan. Näille ei myöskään annettu emotionaalisen hyvinvoinnin merkityksiä.

Jatkotutkimuksissa olisi myös mielenkiintoista tutkia uutisten vaikutusta johonkin spesifiin emotionaalisen hyvinvoinnin osa-alueeseen. Esimerkiksi uutisten vaikutusta lasten turvallisuuden tunteeseen olisi tärkeää ja mielenkiintoista tutkia turvallisuuden tunteen ollessa Zotovan (2015) mukaan yksi keskeisimmistä ihmisen emotionaalisisista tarpeista. Tutkimusaihe voisi olla: lasten kokemuksia uutisten vaikutuksista heidän turvallisuuden tunteeseensa.

Heringin (2020, 3) mukaan jatkuva negatiivisten uutisten kuluttaminen voi heikentää mielenterveyttä. Mediassa tulee jatkuvasti vastaan rankkoja uutisia, kuten tässäkin tutkimuksessa on todettu. Olisi mielestäni tärkeää pohtia keinoja tukea ihmisten mielenterveyttä uutisia koskien erityisesti lasten ja nuorten osalta.

LÄHTEET

Aichner, T., Grünfelder, M., Maurer, O., & Jegeni, D. (2019). Twenty-five years of social media: a review of social media applications and definitions from 1994 to 2019. *Cyberpsychology, behaviour and social networking*, 215–222.

<https://doi.org/10.1089/cyber.2020.0134> lainattu 15.5.2022

Alaszewski, A. (2006). Using diaries for social research. *SAGE Research Methods*.

<https://doi.org/10.4135/9780857020215> lainattu 19.4.2022

Alcoe, J. & Gajewski, E. (2014). Emotional health and well-being: practical mind science. *Mercury Learning & Information*.

Allardt, E. (1993). Having, loving, being: an alternative to the swedish model of welfare research. Teoksessa Nussbaum, M. C., & Sen, M. 1993. *The quality of life. Unu-wider studies in development economics*. (s. 88–94).

Allcott, H., Braghieri, L., Eichmeyer, S., & Gentzkow, M. (2020). The welfare effects of social media. *American economic review vol. 110, NO. 3, March 2020*, 629–676. [DOI:10.1257/aer.20190658](https://doi.org/10.1257/aer.20190658) lainattu 6.6.2022

Alon-Tirosh, M., & Lemish, D. (2014). "If I was making the news": What do children want from news? *Participations. Journal of audience & reception studies. Volume 11(1). May 2014*, 108–129.

<https://www.participations.org/11-01-07-alon-tirosh.pdf> lainattu 20.10.2022

Al-Rawi, A. (2017). Viral news on social media. *Digital Journalism, volume 7, 2019*, 63–79. <https://doi.org/10.1080/21670811.2017.1387062> lainattu 1.8.2022

Anttila, N., Huurre, T., Malin, M., & Santalahti, P. (2016). Mielenterveyden edistäminen varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulutukseen. Katsaus menetelmiin ja kirjallisuuteen. *Terveysten ja hyvinvoinninalaitos, työpaperi 3/2016*.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130003/URN_ISBN_978-952-302-613-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y lainattu 28.7.2022

- Appelqvist-Schmidlechner, K., Tuisku, K., Tamminen, N., Nodling, E., & Solin, P. (2016). Mitä on positiivinen mielenterveys ja kuinka sitä mitataan? *Suomen lääkärilehti, vuosikerta 71, nro 24*, 1759–1764.
<http://hdl.handle.net/10138/230006> lainattu 8.8.2022
- Armstrong, C. L., McAdam, M. J., & Cain, J. (2015). What is news? Audiences may have their own ideas. *Atlantic Journal of Communication, volume 23(2)*, 81–98. <https://doi.org/10.1080/15456870.2015.1013102> lainattu 5.9.2022
- Barlett, J. D., Griffin, J., & Thomson, D. (2020). Resources for supporting children's emotional well-being during the COVID-19 pandemic.
<https://aisa.or.ke/wp-content/uploads/resources/health-and-wellbeing/wellbeing-resources/resources-for-supporting-childrens-emotional-well-being-during-the-covid-19-pandemic-290320.pdf> lainattu 28.4.2022
- Bazalgette, L., Rahilly, T., & Trevelyan, G. (2015). Achieving emotional wellbeing for looked after children. *NSPCC*.
<https://www.fwsolutions.net/wp-content/uploads/2015/08/achieving-emotional-wellbeing-for-looked-after-children.pdf> lainattu 30.5.2022
- Bergström, A., & Belfrage, M. J. (2018). News in social media. *Digital Journalism, volume 6(5)*, 583–598 <https://doi.org/10.1080/21670811.2018.1423625> lainattu 16.6.2022
- Blatz, W. E. (1966). *Human security. Some reflections*. University of Toronto Press 1966.
- Boczkowski, P., Mitchelstein, E., & Matassi, M. 2017. *Incidental news: how young people consume news on social media*. DOI: [10.24251/HICSS.2017.217](https://doi.org/10.24251/HICSS.2017.217) lainattu 16.6.2022
- Boukes, M., & Vliegthart, R. (2017). News consumption and its unpleasant side effect: studying the effect of hard and soft news exposure on mental well-being over time. *Journal of media psychology theories methods and applications, 29(3)*, 137–147 DOI: [10.1027/1864-1105/a000224](https://doi.org/10.1027/1864-1105/a000224) lainattu 29.4.2023

- Cantor, J., Mares, M. L., & Oliver, M. B. (1993). Parents and children's emotional reactions to TV coverage of the Gulf War. Teoksessa B. S. Greenberg & W. Gantz (eds.), *Desert Storm and the mass media* (pp. 325–349). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Carr, M. A. (2021). Understanding emotions. *New York Nova Science Publishers, Incorporated, 2021.*
- Chobanyan, K., & Nikolskaya, E. (2021). Testing the waters: TikTok's potential for television news. *World of media journal of russian media and journalism studies* 3(3): 62–68. DOI: [10.30547/worldofmedia.3.2021.3](https://doi.org/10.30547/worldofmedia.3.2021.3) lainattu 8.9.2022
- Choi, A. (2018). Emotional well-being of children and adolescents: Recent trends and relevant factors. *OECD education working papers No. 169.*
<https://doi.org/10.1787/41576fb2-en> lainattu 28.4.2023
- Copypress. (9.3.2022). Digital media: definition and examples.
<https://www.copypress.com/kb/content-marketing/digital-media-definition-and-examples/>
- Dodge, R., Daly, A. P., Huyton, J., & Sanders, L. D. (2020). The challenge of defining wellbeing. *International Journal of Wellbeing* 2(3), 222–235 DOI: [10.5502/ijw.v2i3.410.5502/ijw.v2i3.4](https://doi.org/10.5502/ijw.v2i3.410.5502/ijw.v2i3.4) lainattu 21.8.2022
- Downie, L., & Kaiser, Jr., R. G. (2007). *The news about the news. American journalism in Peril.*
- Feldman, T. (1996). *An introduction to digital media.* Routledge.
- Ferrer, R., Klein, W., Lerner, J., Reyna, V. & Keltner, D. (2016). Emotions and health. Teoksessa Roberto, C. A., & Kawachi, I. *Behavioral economics & Public health.* <https://doi.org/10.4324/9780203398401> lainattu 21.8.2022
- Fingeroos, O., Kajander, K., & Lappi, T-R. (2022). *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät.* Tietolipas. DOI: [10.21435/tl.274](https://doi.org/10.21435/tl.274) lainattu 1.5.2023
- Foerster, M., & Rösli, M. (2017). A latent class analysis on adolescents media use and associations with health related quality of life. *Computers in Human Behaviour.* Volume 71, 266–274.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.02.015> lainattu 15.5.2022

- Fry, K. G. (2008). News as subject: what is it? Where is it? Whose it is? The case of Virginia tech massacre. *Journalism Studies*, volume 9(4), 545–560.
<https://doi.org/10.1080/14616700802114258> lainattu 5.9.2022
- Gasser, U., Cortesi, S., Malik, M. M., & Lee, A. (2012). Youth and digital media: from credibility to information quality. *Berkman center research publication No. 2012-1*. <https://doi.org/10.1080/14616700802114258> lainattu 8.9.2022
- Glover, S., Burns, J., Butler, H., & Patton, G. (1998). Social environments and the emotional wellbeing of young people. *Family matters No. 49*, 11–16.
<https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/aeipt.90622> lainattu 18.4.2022
- Gross, J., & McRae, K. (2020). Emotion regulation. *Emotion*, 20(1), 1–9.
<https://doi.org/10.1037/emo0000703> lainattu 1.8.2022
- Helsingin yliopisto. (3.2.2022). Sosiaalinen media voi lisätä hyvinvointia.
<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/hyva-yhteiskunta/sosiaalinen-media-voi-lisata-hyvinvointia> lainattu 15.5.2022
- Hering, A. (2020). *Incidental news exposure online and its impact on well-being*. [Bachelor, University Of Twente].
<http://essay.utwente.nl/81715/2/Bachelor%20Thesis.pdf> lainattu 7.6.2022
- Hietajärvi, L. (2021). *Digitaalinen media, riippuvuus ja hyvinvointi*. Helsingin Yliopisto. Suomalainen tiedeakatemia.
<http://hdl.handle.net/10138/329227> lainattu 6.6.2022
- Hintikka, K. A. (2020). *Sosiaalinen media*. Jyväskylän Yliopisto.
<http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-media> lainattu 19.8.2022
- Hume, D. (2012). *Emotions and moods*.
<https://www.pearsonhighered.com/assets/samplechapter/0/1/3/2/0132431564.pdf> lainattu 5.8.2022
- Huttunen, J. (2020). Mitä terveys on? *Lääkärikirja Duodecim*.
<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00903> lainattu 5.8.2022

- Huurre, T., Santalahti, P., Anttila, N., & Bjärklund, K. (2015). THL. Mielenterveyden ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistämisen menetelmät ja käytännöt peruskouluissa. *THL – tutkimuksesta tiiviisti 5 /2015*.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125821/URN_ISBN_978-952-302-038-2.pdf lainattu 2.6.2022
- Hyvärinen, M., Nikander, P., Ruusuvauro, J., & Aho, A. L. (2017). *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Vastapaino 2017.
- Hännikäinen, M. (2017). Kasvattajan pedagoginen herkkyyks ja pienten lasten emotionaalinen hyvinvointi päiväkodissa. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti : NMI-Bulletin, 27(1)*, 54–63.
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/78351/Hannikainen_NM_I_2017v27n1.pdf?sequence=1&isAllowed=y lainattu 17.4.2022
- Härtel, C. E. J., Zerbe, W. J., & Ashkanasy, N. M. (2020). *Emotions and service in the digital age*. Bingley, U.K.: Emerald publishing limited 2020.
- Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S., & Keto-Tokoi, A. (2017). *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Työpaperi 33/2017.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y lainattu 27.7.2022
- Kahneman, D., & Deaton, A. (2010). High income improves evaluation of life but not emotional well-being. *Proceedings of the National Academy of Sciences 107(38)*, 16489–93. DOI: [10.1073/pnas.1011492107](https://doi.org/10.1073/pnas.1011492107) lainattu 19.8.2022
- Kallinen, K., & Pirskanen, H. (2022). *Lasten ja nuorten tutkimushaastattelu*. Gaudeamus.
- Karvonen, S. (2018). Koetun hyvinvoinnin tila tunnuslukujen valossa. Indikaattorikatsaus. *Hyvinvointi ja hyvinvointierot*. 96–100.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-256-7> lainattu 27.7.2022
- Keyes, C. L. M. (2013). Mental well-being. International contributions to the study of positive mental health. *Springer*.

- Kivinen, K., Horowitz, M. A., Havula, P., Härkönen, T., Kiili, C., Kivinen, E., Pönkä, H., Pörsti, J., Salo, M., Vuorikari, R., & Vahti, J. (2022). *Digitaalinen informaatiolukutaito*. Yleistajuinen opas digitaalisen uutisvirran seuraajille. Faktabaari. <https://faktabaari.fi/dil/digitaalinen-informaatiolukutaito-opas.pdf> lainattu 20.9.2022
- Kokko, K. (8.6.2017). Mitä mielen hyvinvointi on? Tiedeblogi. <https://www.jyu.fi/fi/blogit/tiedeblogi/katjakokko>
- Kokkonen, M., & Kinnunen, M-L. (2006). Emotion regulation and well-being. Teoksessa. Pulkkinen, L., Kaprio, J., & Rose, J. R. 2006. *Socioemotional development and health from adolescence to adulthood* (s. 197–208). Cambridge University Press. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511499784>
- Kokkonen, M. (2017). *Ihastuttavat, vihastuttavat tunteet*. PS-kustannus.
- Konkka, J. (2019). Hyvinvointi – yksi sana, monta mieltä. Teoksessa Mutanen, A., Houni, P., Mäntyvaara, J., & Kantola, M. *Hyöty*. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 48 (s. 26–46). <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166616.pdf#page=27> lainattu 27.7.2022
- Kouvava, S., Antonopoulou, K., Kokkinos, C. M., Ralli, A. M., & Maridaki-Kassotaki, A. (2020). Friendship quality, emotion understanding, and emotion regulation of children with and without attention deficit/hyperactivity disorder or specific learning disorder. Teoksessa *Emotional and behavioural difficulties, Volume 27, issue 1* (s. 3–19). <https://www-tandfonline-com.ezproxy.jyu.fi/doi/epub/10.1080/13632752.2021.2001923?needAccess=true> lainattu 10.9.2022
- Kukkola, J. (2018). Kokemuksen tutkimuksen metatiede: kokemuksen käsitteen käytön ja kokemuksen ehtojen tutkimus. Teoksessa Toikkanen, J. & Virtanen, I. A. 2018 *Kokemuksen tutkimus VI: Kokemuksen käsite ja käyttö*. Rovaniemi. Lapland University Press, 41–63. <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63420/kokemuksen>

[tutkimus_vi_toikkanen_virtanen_pdf.pdf?sequence=1&isallowed=y#page=65](#) lainattu 21.8.2022

- Laevers, F. (2005). *Well-being and involvement in care a process-oriented self-evaluation instrument for care settings*. Research centre for experiential education Leuven university. <https://www.kindengezin.be/img/sics-ziko-manual.pdf> lainattu 17.4.2022
- Lahikainen, A. R., Mälkiä, T., Repo, K., & Arminen, I. (2021). *Media lapsiperheessä*. Vastapaino.
- Laine, T. (2018). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen Näkökulma. Teoksessa Valli, R. 2018. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. PS-kustannus.
- Leino, R. (2021). *Median valtaajat*. Into.
- Lämsä, R. (2022). Signaaleja lasten ja nuorten hyvinvoinnin heikentymisestä. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*. 1/2022. DOI: <https://doi.org/10.23990/sa.113636> Lainattu 2.6.2022
- Mainstone-Cotton, S. (2017). *Promoting young children's emotional health and wellbeing: a practical guide for professionals and parents*. Philadelphia: Jessica Kingsley publishers.
- Malik, M. M., Cortesi, S., & Gasser, U. (2013). The challenges of defining 'news literacy'. *Berkman Center Research Publication* No. 2013-20 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2342313> lainattu 7.9.2022
- Merikivi, J., Myllyniemi, S., & Salasuo, M. (toim.) (2016). *Media hanskassa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta*. Nuorisotutkimusseura RY.
- Mertens, D. M. (2012). Ethics in qualitative research in education and social sciences. Teoksessa S. D. Lapan., Quartaroli, M. T., & Riemer, F. J. *Qualitative research. An introduction to methods and designs*. (s. 19-40).
- Mieli.fi. (2021). *Mielenterveys on osa hyvinvointia ja terveyttä*. Mieli. Suomen mielenterveys Ry. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/mita-mielenterveys-on/mielenterveys-on-osa-hyvinvointia-ja-terveytta/> lainattu 13.9.2022

- Minkkinen, J. (2015). *Lapsen hyvinvointimalli. Lasten emotionaalinen hyvinvointi ja sosiaaliset suhteet alakoulussa*. [Väitöskirja, Tampereen yliopisto].
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97204/978-951-44-9822-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> lainattu 17.4.2022
- MLL. (5.4.2022). Lapsi uutistulvassa. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/lapsi-utistulvassa/> lainattu 13.8.2022
- Nummenmaa, L. (2019). *Tunnekartasto: Kuinka tunteet tekemät meistä ihmisiä*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi 2019.
- Oatley, K. (2004). *Emotions. A brief history*. John Wiley & Sons, Incorporated.
- OECD. (2013). *OECD guidelines on measuring subjective well-being*.
<https://www.oecd.org/wise/oecd-guidelines-on-measuring-subjective-well-being-9789264191655-en.htm> lainattu 13.9.2022
- OECD. (2017). *PISA 2015 results. Students' well-being*. Volume II.
https://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2015-results-volume-iii_9789264273856-en lainattu 21.9.2022
- Ojanen, M. (2021). *Hyvinvoinnin käsikirja*. Saga Egmont.
- Puusa, A., & Juuti, P. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Rahja, R. (2013). *Nuorten mediamaailma pähkinänkuoressa*. Mediakasvatusseura ry. http://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/nuorten_mediamaailma_pahkinankuoressa1.pdf lainattu 15.5.2022
- Salmela, M. (2014). *True emotions*. John Benjamins Publishing Company.
<https://doi.org/10.1075/ceb.9> lainattu 19.4.2022
- Savage, J. (2004). Researching emotion: the need for coherence between focus, theory and methodology. *Nursing Inquiry*, volume 11(1).
<https://doi.org/10.1111/j.1440-1800.2004.00196.x> lainattu 3.3.2023
- Shute, R. H., & Slee, P. T. (2016). *Mental health and wellbeing through schools: the way forward*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315764696> lainattu 4.5.2022

- Stephens, A., Deaton, A., & Stone, A. A. (2015). Subjective wellbeing, health and ageing. *Volume 385, Issue 9968*, 640–648. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(13\)61489-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(13)61489-0) lainattu 18.8.2022
- TenHouten, W. D. (2021). Basic emotion theory, social constructionism, and universal ethogram. *Social Science Information*. 60(15) DOI: [10.1177/05390184211046481](https://doi.org/10.1177/05390184211046481) lainattu 12.9.2022
- THL. 2022a. (2022.4.5). *Hyvinvointi*. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>
- THL. 2022b. (2022.4.5). *Keskeisiä käsitteitä*. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/keskeisia-kasitteita>
- THL. (2021.17.9). *Tilastoraportti 30/2021*. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143063/ktk_tilastoraportti2021_2021-09-09_kuviot_kuvana.pdf
- THL. 2019. (23.10.2019). Nuoret. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/nuoret>
- Tov, W., & Diener, E. (2009). Culture and subjective well-being. *SSRN Electric Journal* 38, 9–41 DOI: [10.1007/978-90-481-2352-0_2](https://doi.org/10.1007/978-90-481-2352-0_2) lainattu 12.9.2022
- Tully, M., Maksl, A., Ashley, S., Vraga, E. K., & Craft, S. (2022). Defining and conceptualizing news literacy. *Journalism*, Volume 23(8). <https://doi.org/10.1177/14648849211005888> lainattu 5.9.2022
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Tuorila, H. (2020). Lapsi kuluttajana kaupallisessa digitaalisessa mediassa. *Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 4/2020*. Lainattu 12.8.2022
- Tökkäri, V. (2018). Fenomenologisen, hermeneuttis-fenomenologisen ja narratiivisen kokemuksen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa Toikkanen, J. & Virtanen, I. A. 2018. *Kokemuksen tutkimus VI*, (s. 64–68). ISBN: [978-952-310-941-4](https://doi.org/10.1177/14648849211005888) lainattu 21.8.2022
- Uusitalo, H., & Simpura, J. (2020). Erik Allardt hyvinvoinnin tutkijana. *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (2020): 5–6, 579–587. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020112593224> lainattu 8.8.2022

- Väljörvi, J. (2019). Tutkijoiden havaintoja ja suosituksia lasten ja nuorten monipuolisen kehityksen, terveyden ja vaikuttamisen mahdollisuuksien edistämiseksi. Edellytykset kasvuun, oppimiseen ja osallisuuteen kaikille. *Valtioneuvoston julkaisuja* 2019:7. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-701-7> lainattu 2.6.2022
- Wang, Y., Hawk, S., Tang, Y., Schlegel, K., & Zou, H. (2019). Characteristics of emotion recognition ability among primary school children: relationships with peer status and friendship quality. *Child Indicators Research* 12(4). DOI: [10.1007/s12187-018-9590-z](https://doi.org/10.1007/s12187-018-9590-z) lainattu 21.9.2022
- Webb, D., & Wills-Herrera, E. (2012). Subjective well-being and security. *Social Indicators Research Series (SINS, volume 46)*. [https://link.springer-com.ezproxy.jyu.fi/book/10.1007/978-94-007-2278-1](https://link.springer.com.ezproxy.jyu.fi/book/10.1007/978-94-007-2278-1) lainattu 13.9.2022
- Weigelt, O., Siestrup, K., & Prem, R. (2019). Continuity in transition: Combining recovery and day-of-week perspectives to understand changes in employee energy across. *Journal Of Organizational Behaviour, Volume 42(5)*, 567–586. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/job.2514> lainattu 16.11.2022
- Wells. (2010). *Psychological well-being*. Nova Science Publishers.
- WHO. (2022a). Constitution. <https://www.who.int/about/governance/constitution> lainattu 15.8.2022
- WHO. 2022b (17.6.2022). Mental health: strengthening our response. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response> lainattu 15.8.2022
- WHO. (2022c). Health and well-being. <https://www.who.int/data/gho/data/major-themes/health-and-well-being> lainattu 15.8.2022
- WHO. (2022d). Promoting well-being. <https://www.who.int/activities/promoting-well-being> lainattu 15.8.2022
- WHO. (2022e). WHOQOL: measuring quality of life. <https://www.who.int/tools/whoqol> lainattu 15.8.2022

- Zembylas, M. (2007). Theory and methodology in researching emotions in education. *International Journal Of Research & Method in Education*. Volume 30(1), 57–72. <https://doi.org/10.1080/17437270701207785> lainattu 8.8.2022
- Zotova, O. Y. (2015). *Emotional security of people*. DOI: [10.17516/1997-1370-2015-8-9-1816-1833](https://doi.org/10.17516/1997-1370-2015-8-9-1816-1833) lainattu 13.8.2022
- Yhdenvertaisuus.fi. *Vihapuhe*. Oikeusministeriö.
<https://yhdenvertaisuus.fi/vihapuhe> lainattu 30.4.2023
- Yle. 2022a (2.8.2022). "Jos puoliso joutuukin rintamalle" – sodan uhka on noussut yhdeksi suomalaisten suurimmista huolenaiheista. <https://yle.fi/uutiset/3-12554449> lainattu 13.8.2022
- Yle. 2022b (6.4.2022). Moni suomalainen pelkää vihaansa – psykoterapeutti muistuttaa, että sotauutiset saavat suututtaa. <https://yle.fi/uutiset/3-12390829> lainattu 5.5.2022

LIITTEET

LIITE 1 Tiedote tutkimuksesta

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

KASVATUSTIETEEN LAITOS

Pvm 30.9.2022

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Hyvät vanhemmat!

Opiskelen kuudetta vuotta luokanopettajaksi Jyväskylän Yliopistossa. Olen tekevässä pro gradututkielmaani aiheesta, ”kuudesluokkalaisten kokemuksia uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa” jossa tutkin sitä, millaisia tunteita uutiset herättävät lapsissa ja onko miten lapset itse kokevat uutisten merkityksen heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa. Tulevana luokanopettajan koen aiheen tutkimisen tärkeäksi ja haluan ymmärtää lasten kokemusmaailmaa aiheeseen liittyen.

Aineiston kerään päiväkirjatyylisellä lomakkeella sekä ryhmäkeskustelulla ja pyydänkin suostumustanne päiväkirjan sekä ryhmäkeskustelun käyttöön pro-gradu tutkielmassani. Päiväkirjaa pidetään viikon ajan (5 arkipäivää) ja sen täyttö tapahtuu tutkimukseen osallistujan valitsemana aikana. Aineistoa tullaan käsittelemään luottamuksellisesti, anonymiteetti säilyttäen ja sitä tullaan käyttämään ainoastaan tässä tutkimuksessa. Tutkimuksen valmistumisen jälkeen aineisto hävitetään.

Ystävällisin terveisin,
Aleksi Toropainen

1. ”**Kuudesluokkalaisten kokemuksia digitaalisen median uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa**” ja pyyntö osallistua tutkimukseen

Sinulta pyydetään suostumasta alle 15-vuotiaan lapsesi osallistumisesta tutkimukseen ”kuudesluokkalaisten kokemuksia digitaalisen median uutisten vai-

kutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa” jossa tutkitaan kuudesluokkalaisten kuvattuja kokemuksia digitaalisen median herättämistä tunteista ja niiden merkityksistä heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa.

Sinua pyydetään suostumusta lapsesi tutkimukseen osallistumisesta, koska tutkittavat ovat alle 15—vuotiaita.

Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja siihen osallistumista. Liitteessä on kerrottu henkilötietojen käsittelystä.

Tutkimukseen osallistuu arviolta 25 kuudesluokkalaista.

Tämä on yksittäinen tutkimus, eikä sinuun/lapseesi oteta myöhemmin uudestaan yhteyttä.

2. Vapaaehtoisuus

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja suostumus tutkimukseen osallistumisesta kysytään tutkimukseen osallistujalta sekä hänen huoltajaltaan. Tutkimukseen osallistuja voi kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisen tai peruuttaa jo annetun suostumuksen syytä ilmoittamatta milloin tahansa tutkimuksen aikana. Myös tutkimukseen osallistujan huoltaja voi keskeyttää tutkimukseen osallistumisen. Tästä ei aiheudu kielteisiä seurauksia. Tutkimukseen osallistumattomuus ei aseta henkilöä eriarvoiseen asemaan.

Peruutettuasi suostumuksen henkilötietojen käsittelyyn, siihen mennessä kerätyt henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja ei voida käsitellä osana tutkimusta, vaan ne hävitetään, mikäli niiden poistaminen aineistosta on mahdollista.

3. Tutkimuksen kulku

Tutkimukseen osallistuminen koostuu kahdesta vaiheesta. Ensimmäisessä vaiheessa tutkimukseen osallistujat seuraavat uutisten kulutusta ja uutisten herättämiä tunteita päiväkirjalomakkeen avulla. Päiväkirjaa täytetään viiden (5) päivän ajan ja sen täyttäminen kestää noin 5–10 minuuttia per päivä.

Aineistonkeruun toisessa vaiheessa on vuorossa ryhmäkeskustelut, jotka suoritetaan noin neljän hengen ryhmissä koulupäivän aikana. Ryhmäkeskustelun kesto on noin 20–30 minuuttia. Ryhmähaastattelut taltioidaan äänittämällä, ilman videoimista. Keskusteluissa käsitellään samoja teemoja kuin päiväkirjassa.

4. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat hyödyt

Tutkimukseen osallistumisen kautta osallistujat pääsevät pohtimaan ja keskustelemaan seuraamistaan uutisista ja niiden herättämistä tunteista.

Yleisesti ottaen on tärkeää saada tietoa uutisten vaikutuksista lasten hyvinvointia ajatellen. Pidän aiheen tutkimista tärkeänä myös tulevaa luokanopettajan työtä ajatellen.

5. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat riskit, haitat ja epämukavuudet sekä niihin varautuminen

Tutkimukseen osallistumisesta ei odoteta aiheutuvan riskejä, haittoja eikä epämukavuuksia tutkimukseen osallistujille.

6. Tutkimuksen kustannukset ja korvaukset tutkittavalle sekä tutkimuksen rahoitus

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

7. Tutkimustuloksista tiedottaminen ja tutkimustulokset

Tutkimuksesta valmistuu opinnäytetyö, jonka arvioitu valmistumisaika on huhtikuussa 2023. Tutkimukseen osallistujat pääsevät keskustelemaan tutkimuksesta ja sen teemoista ryhmäkeskustelussa. Tutkimuksen tuloksia ei informoida tutkitaville erikseen. Tutkittavia ei voida tunnistaa tutkimuksen tuloksista.

8. Tutkittavien vakuutusturva

Jyväskylän yliopiston toiminta on vakuutettu.

9. Lisätietojen antajan yhteystiedot

Aleksi Toropainen

aleksi.j.toropainen@student.jyu.fi

LIITE 2 Tietosuojailmoitus

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tietosuojailmoitus

Lapsesi on osallistumassa tieteelliseen tutkimukseen. Tässä tietosuojailmoituksessa sinulle kerrotaan henkilötietojesi tai lapsesi henkilötietojen käsittelystä osana tutkimusta. Sinulla on lain mukaan oikeus saada nämä tiedot.

1. Rekisterinpitäjä(t)

Rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta tutkimuksessa.

Tämän tutkimuksen rekisterinpitäjä on: Aleksi Toropainen, aleksi.j.toropainen@student.jyu.fi

2. Henkilötietojen käsittelijä(t)

Henkilötietojen käsittelijällä tarkoitetaan tahoa, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun ja sen antamien ohjeiden mukaisesti. Henkilötietojen käsittelijän kanssa on laadittava tietojenkäsittelysopimus. Tässä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelijöitä ovat: Aleksi Toropainen

Tutkimuksen toteutuksen aikana rekisterinpitäjä voi käyttää myös muita henkilötietojen käsittelijöitä, joita ei pystytä nimeämään etukäteen. Käsittelijöiden kanssa tehdään aina tarvittavat sopimukset ja niiden soveltuvuus henkilötietojen tietoturvalliseen käsittelyyn arvioidaan ennen sopimuksen tekoa. Rekisteröityä informoidaan käsittelijän käyttämisestä erikseen, jos muutos on merkittävä rekisteröidyn näkökulmasta.

Tutkimustiedon oikeellisuuden varmistamiseksi rekisterinpitäjä voi antaa tietoja käsiteltäväksi (ensisijaisesti ilman suoria tunnistetietoja) ns. tutkimuksen monitoroijalle tai verifioijalle määräjälle, mikäli tämä on välttämätöntä. Nämä toimivat tutkimushenkilöstön valvonnassa ja heidän kanssaan tehdään tietojenkäsittelysopimukset.

3. Henkilötietojen muu luovuttaminen tutkimuksen aikana

Henkilötietoja käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta sivullisille.

4. Tutkimuksessa ”Kuudesluokkalaisten kokemuksia digitaalisen median uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa” käsiteltävät henkilötiedot

Henkilötietojasi käsitellään tiedotteessa kuvattua tutkimustarkoitusta varten.

Tutkimuksessa tutkimukseen osallistujasta kerätään seuraavia henkilötietoja: etunimi ja tarvittaessa sukunimen kaksi ensimmäistä kirjainta (jos tutkimukseen osallistuu useampi samanniminen henkilö). Tietojen kerääminen perustuu tutkimussuunnitelmaan.

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä. Kaikki tutkittavat ovat alle 15—vuotiaita.

Tutkittaville näytetään tietosuojailmoitus heille ymmärrettävässä muodossa ennen tutkimuksen toteutusta.

5. Henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste tieteellisessä tutkimuksessa

Yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus (tietosuoja-asetuksen artikla 6.1.e, erityiset henkilötietoryhmät 9.2.j)

Tutkittavan suostumus (tietosuoja-asetuksen artikla 6.1.a, erityiset henkilötietoryhmät 9.2.a)

6. Henkilötietojen siirto EU/ETA ulkopuolelle

Tutkimuksessa tietoja ei siirretä EU/ETA -alueen ulkopuolelle.

7. Henkilötietojen suojaaminen

Henkilötietojen käsittely tässä tutkimuksessa perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan ja tutkimuksella on vastuuhenkilö. Tutkimuksen rekisteriin tallennetaan vain tutkimuksen tarkoituksen kannalta välttämättömiä tietoja.

Tunnistettavuuden poistaminen

- Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja).

Tutkimuksessa käsiteltävät henkilötiedot suojataan

Tutkimusaineistoa säilytetään salasanasuojatulla muistitikulla, johon ei ole pääsyä ulkopuolisilla.

Tutkimuksesta on tehty **erillinen tietosuojan vaikutustenarvio** [[Riskiarvio eli tietosuojan vaikutustenarviointi — Jyväskylän yliopisto \(jyu.fi\). Alkukartoitus tulee aina tehdä.](#)]

- Kyllä Ei, koska tämän tutkimuksen vastuullinen johtaja on tarkastanut, ettei vaikutustenarviointi ole pakollinen.

Tutkijat ovat suorittaneet tietosuoja ja tietoturvakoulutukset

- Kyllä

Sopimukset tutkimusavustajien ja/tai henkilötietojen käsittelijöiden/yhteisrekisterinpitäjien kanssa

- Kyllä

8. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY TUTKIMUKSEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

- Tutkimusrekisteri hävitetään tutkimuksen päättyttyä arviolta 05/2023 mennessä tai

9. Rekisteröidyn oikeudet

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa. Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)

Sinulla on oikeus saada toimittamasi henkilötiedot jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle, jos se on mahdollista ja käsittely suoritetaan automaattisesti.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Oikeuksista voidaan poiketa myös jos rekisteröityä ei pystytä tai ei enää pystytä tunnistamaan.

Arkistointi

Kun henkilötietoja käsitellään yleisen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa rekisteröidyllä ei pääsääntöisesti ole edellä kerrottuja oikeuksia. Arkistoitujen aineistojen autenttisuus, luotettavuus ja tutkimuksellinen arvo vaarantuvat, jos aineistoihin sisältyviä henkilötietoja ryhdyttäisiin muuttamaan. Poikkeaminen oikeuksista perustuu tietosuojalain 32 §:ään ja tietosuojasetuksen 17 artiklan 3 kohtaan.

Profilointi ja automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa henkilötietojasi ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon. Tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena ei ole henkilökohtaisten ominaisuuksiesi arviointi, ts. profilointi vaan henkilötietojasi ja ominaisuuksia arvioidaan laajemman tieteellisen tutkimuksen näkökulmasta.

Tietoturvaloukkauksesta tai sen epäilystä ilmoittaminen Jyväskylän yliopistolle

<https://www.jyu.fi/fi/yliopisto/tietosuojailmoitus/ilmoita-tietoturvaloukkauksesta>

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuojasetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

Tietosuojavaltuutetun toimiston ajantasaiset yhteystiedot: <https://tietosuoja.fi/etusivu>

LIITE 3 Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

SUOSTUMUS OSALLISTUA TIETEELLISEEN TUTKIMUKSEEN

”Kuudesluokkalaisten kokemuksia digitaalisen median uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa.”

Olen ymmärtänyt, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja voin milloin tahansa syytä kertomatta keskeyttää lapseni osallistumisen tutkimukseen tai peruuttaa antamani suostumuksen. Keskeyttämisestä ei aiheudu minulle/lapselleni kielteisiä seuraamuksia. Keskeyttämiseen asti minusta kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan edelleen hyödyntää tutkimuksessa.

Olen saanut tiedotteen tutkittavalle sekä tietosuojailmoituksen, ja minulla on ollut mahdollisuus esittää tutkijoille tarkentavia kysymyksiä, joten olen saanut riittävät tiedot tutkimuksesta ja henkilötietojeni käsittelystä.

Antamalla suostumukseni lapseni osallistua tähän tutkimukseen tutkittavana hyväksyn,

- että lapseltani kerätään tietoa tiedotteessa kuvattuun tutkimukseen ja
- että lapseltani kerättyjä henkilötietoja kerätään, käytetään ja käsitellään tietosuojailmoituksessa kuvatun mukaisesti.

Suostun siihen, että lapseni täyttämää uutispäiväkirjaa käytetään osana tutkimusta.

Kyllä Ei

Suostun siihen, että ryhmäkeskustelu tallennetaan äänittämällä.

Kyllä Ei

Olen ymmärtänyt saamani tiedot, olen harkinnut edellä mainittuja kohtia ja olen päättänyt, että annan lapselleni luvan osallistua tutkimukseen tai niihin osioihin, joihin olen merkinnyt ”kyllä”.

Kyllä Ei

Vahvistus:

Tutkimukseen osallistuvan oppilaan nimi:

Tutkimukseen osallistuvan oppilaan vanhemman allekirjoitus, nimenselvennys ja päivämäärä:

Yhteystiedot:

Aleksi Toropainen aleksi.j.toropainen@student.jyu.fi

Tämän suostumuksen voi toimittaa sähköpostitse minulle kuvana/skannattuna tai fyysisesti opettajalle.

Paperista tai taltioitua suostumusta säilytetään tietoturvallisesti, kuten muutakin henkilötietoa.

Tietoa tutkimuk- seen osallistuvalla

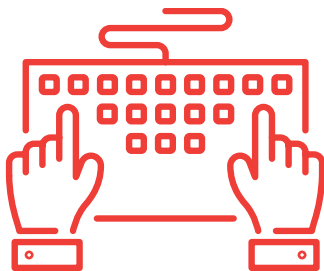
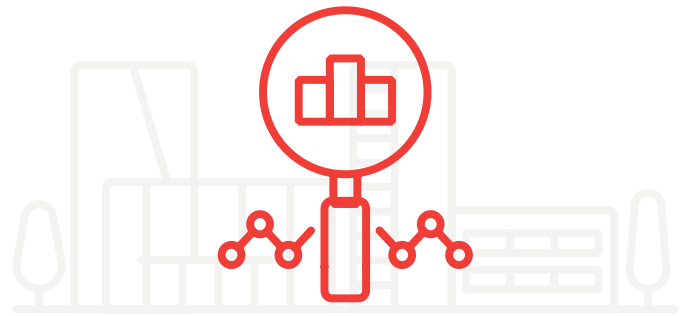
Hei!

Olen Alekski ja opiskelen kuudetta vuotta luokanopettajaksi Jyväskylän Yliopistossa. Teen lopputyötäni aiheesta: ”kuudesluokkalaisten kokemuksia uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa” jossa tutkin sitä, millaisia tunteita uutiset herättävät kuudesluokkalaissa ja onko näillä vaikutusta heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää uutisten herättämiä tunteita ja sitä, miten ne vaikuttavat tutkittavien toimintaan. Tutkimuksen avulla pyritään keräämään tietoa aiheesta. Tutkimukseen osallistumisesta ei koidu haittaa.

Jotta voin käsitellä henkilötietojasi tutkimuksen toteuttamiseksi, minulla on oltava siihen riittävä peruste. Tässä tutkimuksessa käsitelen tietojasi yleisen edun perusteella ja pyydän sinulta suostumuksen osallistua tutkimukseen. Tutkimuksen tulokset ovat kaikkien hyödynnettävissä.

Pyydän sinua mukaan tutkimukseeni, koska olen kiinnostunut siitä, millaisia uutisia sinä kohtaat ja minkälaisia tunteita ne sinussa herättävät.

Vapaaehtoisuus ja tutkittavan oikeudet

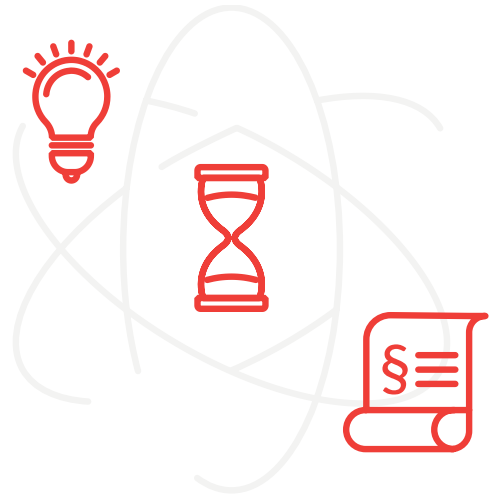
Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voit kieltäytyä haastattelusta tai keskeyttää tutkimukseen osallistumisen. Sinun ei tarvitse kertoa minulle, miksi et halua osallistua. Jos sinulla on kysyttävää oikeuksistasi

voit olla yhteydessä myös yliopiston tietosuojavastaavaan [tietosuoja\(at\)yu.fi](mailto:tietosuoja@yu.fi), p. 040 805 3297].

Tietoa tutkimuksesta

Tutkimus koostuu päiväkirjasta, jota pidetään viiden päivän ajan. Päiväkirjan täyttäminen kestää noin 5–10 minuuttia per päivä.

Tämän lisäksi tutkimukseen liittyy ryhmäkeskustelu, joka toteutetaan noin neljän hengen ryhmissä. Päiväkirjan ja haastattelun avulla haluan tietää, millaisia uutisia kohtaat viikon aikana ja millaisia tunteita uutiset herättävät. Haastattelu kestää noin 30 minuuttia. Jos annat luvan, äänitän keskustelunne.

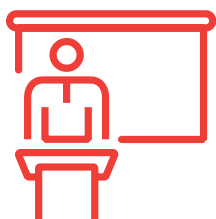

Suojaan keräämäni henkilötiedot

Tutkimuksessa kerätään ainoastaan etunimesi ja tarvittaessa sukunimen kaksi ensimmäistä kirjainta. Käsitellen päiväkirjassa ja haastattelussa saatuja tietoja luottamuksellisesti ja nimettömästi. En kerro kenellekään niitä asioita, joita kerrot minulle. Tietoja käsitellään vain Suomessa.

Tietojen arkistointi

Antamiasi tietoja käsitellään vain tämän tutkimuksen toteuttamisen aikana. Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika on huhtikuussa 2023, jonka jälkeen antamasi tiedot hävitetään.

Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksesta valmistuu opinnäytetyö, jonka kautta jaetaan uutta tietoa. Aiheesta pidetään myös esitys.

Tut- kitta- van oikeu- det

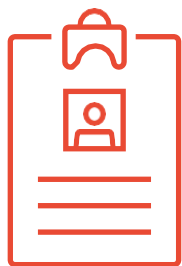
Voit kysyä minulta mitä tahansa tutkimuksesta ennen päiväkirjan täyttöö ja haastattelua, haastattelun aikana tai sen jälkeen. Sinulla on oikeus tarkastaa tai oikaista antamasi tiedot, voit myös kertoa minulle, ettei halua tietojasi käsiteltävän ja tehdä valitus henkilötietojesi käsittelystä.

Pyydän sinua allekirjoittamaan suostumuslomakkeen, kun teemme haastattelun. Lomakkeella voit antaa minulle luvan käsitellä niitä tietoja, joita minulle kerrot.

Lomake on tämän tiedoston viimeisellä sivulla.

Kirjallisuudessa käytetään monia eri termejä rinnakkain kuvaamaan mielen hyvinvointia. Tässä tutkimuksessa käytetään käsitettä mielen hyvinvointi, vaikka kirjallisuudessa voidaan käyttää myös muita käsitteitä.

Suostumus osallistua tutkimukseen

Minua on pyydetty osallistumaan tutkimukseen ”kuudesluokkalaisten kokemuksia uutisten vaikutuksista heidän emotionaaliseen hyvinvointiinsa”

Olen lukenut yllä olevat tiedot ja ymmärtänyt ne. Olen saanut tarpeeksi tietoa tutkimuksesta. Alekski on kertonut minulle tutkimuksesta myös suullisesti, ja vastannut kaikkiin kysymyksiini tutkimuksesta.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Minun ei tarvitse ilmoittaa keskeyttämiseen syytä eikä siitä aiheudu minulle mitään ikäviä seuraamuksia.

Tutkimukseen osallistumiseen on kysytty lupa myös vanhemmaltasi

Kyllä haluan osallistua tutkimukseen.

Päiväys

Tutkittavan allekirjoitus

Tutkittavan nimen selvennys

Tutkijan allekirjoitus

Tutkijan nimen selvennys

LIITE 5 Uutispäiväkirja

Mitä uutiset ovat: Uutinen on ajankohtainen, ihmisiä kiinnostava asia tai tapahtuma, josta kerrotaan mediassa. Yleensä uutinen kertoo uutta tietoa. Uutisia voi löytää esimerkiksi sanomalehdistä, televisiosta, radiosta ja internetistä, kuten somesta. Yleensä uutinen vastaa kysymyksiin mitä, milloin, miksi, miten ja kuka. Uutiset ovat ammattilaisten kuten toimittajien tekemiä.

Maanantai
Millaisia uutisia olet nähnyt eilisen illan ja tämän päivän aikana?
Mistä näit uutisia?
Millaisia asioita sinulle jäi mieleen niistä?

Millaisia tunteita uutiset herättivät? Ympyröi ja arvioi kuinka voimakas tunne oli.

Ilo

Suru

Pelko

Suuttumus

Hauskuus

Levottomuus

Jännitys

Jokin muu, mikä? _____

Millä tavalla uutisten herättämät tunteet ovat vaikuttaneet toimintaasi tänään?

LIITE 6 Haastattelurunko

1. Millaisia uutisia näitte kuluneen viikon aikana?
2. Mitä uutisista jäi erityisesti mieleen?
3. Millaisia uutisia tai uutisten teemoja teille on jäänyt mieleen viimeisen puolen vuoden ajalta?
4. Millaisia tunteita uutiset ovat herättäneet teissä?
5. Oletteko miettineet uutisten sisältöä myöhemmin?
6. Miten uutisten herättämät tunteet ovat vaikuttaneet toimintaasi myöhemmin?
7. Miten toimit kohdatessasi erilaisia tunteita?